

CAMPUS
HELSINGBORG

Institutionen för service management
och tjänstvetenskap

Examensarbete för kandidatexamen

Oklara känslor i en oklar roll

En kvantitativ studie om studenters
välmående utifrån ett
samskapandeperspektiv

Julia Fonsell
Kim Kihlström

Antal ord: 13 243

Gruppenr: 51

Handledare:

Elin Bommenel

Examensarbete

VT 2020

FÖRORD

Tack!

Vi vill börja med att tacka de 385 respondenter som deltagit i vår undersökning. Utan er hade vi inte kunnat genomföra vår studie! Vi vill även rikta ett stort tack till Elin Bommenel, vår handledare, som utmanat oss och som givit oss kloka råd, insikter och support under examensarbetets gång. Vi vill även tacka Malin Zillinger och Christer Eldh för tips och råd om kvantitativ metod och analysprogrammet SPSS.

Slutligen tack till Lunds Universitet och institutionen för Service Management och tjänstevetenskap för dessa tre år.

Vi hoppas att ni kommer uppskatta att läsa detta arbete lika mycket som vi har uppskattat att skriva det!

Signerat av författarna

Julia Fonsell

Kim Kihlström

27 maj 2020

Sammanfattning

Studenter mår sämre än yrkesverksamma. En individs välmående påverkas av hur tydlig beskrivningen (rollen) för den dagliga sysselsättningen är. Syftet med studien var att bredda kunskapen om svenska studenters välmående genom att applicera ett samskapandeperspektiv på högre utbildning. Målet med studien var därför att diskutera och svara på om studenters välmående är beroende av deras uppfattning av rollen som samskapare i högre utbildning. 370 studenter från universitet och högskolor i Sverige undersöktes genom KASAM-13 (Antonovsky, [1987] 2005) och Value co-creation styles (Dziewanowska, 2018). Studien fann att en majoritet av studenterna visar ett lågt upplevt välmående och en måttlig förståelse för rollen som samskapare samt att välmåendet och förståelsen är positivt korrelerade. Studien visar hur ett samskapandeperspektiv från en tjänstedominant logik kan användas för att förstå hittills icke kartlagda faktorer för välmående hos studenter i högre utbildning. Diskussionen fördes genom följande frågeställningar: *Hur är uppfattningen av rollen som samskapare i högre utbildning beroende av upplevelsen av resurser och vad får detta för konsekvenser? Vilka faktorer påverkar individens upplevelse av resurser? Hur korrelerar förståelsen av rollen som samskapare i högre utbildning med upplevt välmående och vad får det för konsekvenser för studenters välmående?* Frågeställningarna kunde besvaras genom resultatet av följande tre hypoteser: *Det finns ett positivt samband mellan upplevelsen av resurser och hur aktiv studenten är i samskapandet i utbildningen. Erfarenheter och sociala relationer från arbete och engagemang utanför studierna gör att individen upplever sig ha mycket resurser. Det finns ett positivt samband mellan studenters upplevelse av rollen som samskapare och deras välmående.*

Nyckelord: roll, resurser, samskapande, samproduktion, KASAM, välmående.

Innehållsförteckning

1. Problembakgrund	6
1.1 Syfte och frågeställning	9
1.2 Begränsningar	10
2. Teoretisk referensram	11
2.1 Värdesamskapande	11
2.1.1 Samskapande som multidimensionell process i högre utbildning	12
2.1.2 Resursintegrering i högre utbildning	14
2.2 Välmående och hälsa	16
2.2.1 Ett perspektiv på välmående och hälsa	16
2.2.2 Påverkande faktorer	18
2.2.3 Rollens betydelse för välmåendet	20
2.3 Teoretisk modell	23
3. Metodstrategi	24
3.1 Tillvägagångssätt	24
3.2 Mätinstrument	25
3.2.1 Bakgrundsfrågor	25
3.2.2 KASAM-13	26
3.2.3 Value co-creation (samskapande)	27
3.3 Urval	28
3.4 Pilotstudie	30
4. Resultat	31
4.1 Övergripande resultat av mätning	31
4.1.1 Bakgrundsfrågor	31
4.1.2 Studenters välmående	32
4.1.3 Värdesamskapande	32
4.2 Resultat av hypoteser	33
4.2.1 H1	34
4.2.2 H2	35
4.2.3 H3	35
5. Analys	37
5.1 Värdeskapande i högre utbildning	37
5.2 Resurser	38

5.3 Rollen	39
6. Slutsats och diskussion	42
6.1 Slutsats	42
6.2 Diskussion och förslag till framtida forskning	43
Referenser	48
Bilagor	53

1. Problembakgrund

Studenter i högre utbildning har dagliga uppgifter som innefattar exempelvis inlämningar, föreläsningar och prov. De strukturerade och obligatoriska momenten gör att studier på universitet och högskola kan uppfattas som ett arbete (Shankland et al., 2019; Rojewski, Pisarik & Han, 2017). Enligt Forslin (2009) kan arbete anses vara en intentionell värdeskapande process som utspelar sig i samspel mellan olika resurser som finns tillhanda. Den värdeskapande processen sett genom en tjänstedominant logik handlar om att aktörer i arbetslivet arbetar för att skapa värde (Vargo & Lusch, 2016). I kontexten arbete har alla en roll som är menad att förklara och definiera vilka beteenden och ageranden som behövs av varje individ för en specificerad position (Katz & Kahn, 1966). När en individ förstår sina uppgifter i arbetet, det vill säga förstår sin roll, och anser sig ha de resurser och verktyg som krävs för att utföra uppgifterna uppstår arbetsnöjdhet (Derbis & Jasiński, 2018) och välmående (Bandura, 1997). Universitetsstudenter mår dock generellt sämre än yrkesverksamma i samma ålderskategori (Folkhälsomyndigheten, 2018) vilket skapar ett intresse för att undersöka vad detta kan bero på.

Eftersom arbete är en fundamental del av en individs liv har det stor påverkan på individens välmående. Det finns flera faktorer i arbetet som har en betydelse för välmåendet, exempelvis de förväntningar som finns på arbetet (Derbis & Jasiński, 2018) samt förståelse och kontroll av arbetsuppgifterna (Togari & Yamazaki, 2012) vilka synliggörs i rollen (Katz & Kahn, 1966). Rojewski (2017) hävdar dock att studenters roll inte är lika tydlig som den i ett förvärvsarbete vilket delvis grundar sig i att studier många gånger uppfattas vara ett gränslöst arbete. Ett gränslöst arbete kan ha en negativ påverkan på välmåendet eftersom det ofta är dåligt definierat och saknar en förklaring av vilka verktyg som krävs för att uppfylla rollens krav (ibid.). Studenter kan även, i större utsträckning än yrkesverksamma, välja sin roll i studierna och kan då felaktigt uppfatta sig vara exempelvis "kunder" och därför inte förstå hur aktiva de behöver vara i samskapandet (Díaz-Méndez, Paredes & Saren, 2019). Den oklara rollen skulle kunna vara en anledning till att det finns en skillnad mellan yrkesverksamma och universitetsstudenter i upplevt välmående.

Shankland et al. (2019) hävdar att rollen som studenterna väljer i utbildningen påverkar förväntningarna de tror finns på deras engagemang i studierna. Studenterna kan dock inte helt fritt välja vilken roll de vill; rollen styrs av kontexten (Antonovsky, [1987] 2005). Vid en felaktigt vald roll påverkas upplevelsen av resurser eftersom även resurser är beroende av kontexten (Bandura, 1997) och om studenter inte har förmågan att hitta och använda de nödvändiga resurser som krävs kan det skapa stress hos dem (Doble & Supriya, 2011). Synen på universitetsstudenternas roll i den värdeskapande processen är omdebatterad men rör sig mot en syn på studenter som **samskapare** och resursintegrerare snarare än kunder (Díaz-Méndez et al., 2019).

Problemet med studenternas syn på sin roll skulle kunna botten i det institutionella ramverket, eftersom detta ramverk begripliggör rollen i universitetsstudier (Vargo & Lusch, 2016). Institutionella ramverk är inte synonymt med en organisation i sig, utan innebär regler, normer och föreställningar som styr förväntningar och handlingar (ibid.). Det kan exempelvis vara normer som skapar sociala strukturer inom universitetet. Det är genom det institutionella ramverket som studenters perspektiv på sin egna roll klargörs och förväntningar på agerandet synliggörs (ibid.). Om studenten förstår sig själv som exempelvis en kund (Shank, Walker & Hayes, 1995) istället för en resursintegrerande aktör och samskapare kan det bli ett problem eftersom samproduktion inte sker som menat. Detta eftersom det institutionella ramverket gör att studenten inte har förståelse för hur de ska integrera sina resurser (Díaz-Méndez et al., 2019).

Vargo och Lusch (2016) skiljer på samproduktion och samskapande. Samproduktion är till viss del normativt i den värdesamskapande processen och innefattar graden av aktivitet i resursintegrering hos aktörerna, vilket gör det till en valbar process eftersom aktörerna kan välja att inte integrera resurser (ibid.). Samskapande av värde är å andra sidan en positiv aspekt av resursintegreringen och är därför inte valbart utan sker alltid. Även om en resursintegrering inte sker kommer individen uppleva mer eller mindre värde (ibid.). Resursintegreringen kräver resurser vilka kan vara allt det som hjälper aktörer att skapa värde (Vargo & Lusch, 2004) och i utbildning kommer det exempelvis till uttryck på detta sätt:

A student attends a state university and acquires a full range of potential resources (e.g., knowledge) through service exchange with professors (partly market-facing,

partly public resources), facilities (e.g., classroom, library, Internet) utilization (public resources), and dialog and other forms of shared learning with fellow students (private resources), as well as his or her own knowledge (private resources). (Lusch och Vargo, 2014, s. 131-132)

Resursintegreringen som sker mellan aktörer synliggörs med hjälp av ett samskapandeperspektiv och samskapande synliggörs genom den tjänstedominanta logiken. Genom denna logik går det på ett holistiskt sätt förstå hur studenternas preferenser och egenskaper tillsammans med universitet kan driva samskapandet (Lusch & Wu, 2012). Universitetet, sett genom ett samskapandeperspektiv, är inte en ensam aktör som bidrar med värde; värde samskapas alltid mellan alla aktörer inom universitetet. Med andra ord är utbildning en värdesamskapande lärandeprocess som kräver resursintegrering (ibid.). Dziewanowska (2018) hävdar att studenter samskapar värde i utbildningen genom resursintegrering. Díaz-Méndez et al. (2019) menar att resursintegrering kräver ett engagemang från studenterna vilket även innebär att de måste förstå att de är resursintegrerare. Med andra ord att studenterna förstår att de har en **aktiv roll** i utbildningen, vilket de inte alltid gör (ibid.). Eftersom samskapandet är beroende av en aktiv samproduktion menar Dziewanowska (2017) att studenter måste förstå hur de ska använda sina resurser för att de ska uppfatta resursintegreringen som meningsfull.

Som tidigare nämnt mår studenter sämre än yrkesverksamma. Ett lågt välmående kan förklaras som en brist på **resurser** genom att använda Antonovskys (1979) *Känsla av sammanhang* (KASAM) som ett mått på upplevt välmående. Detta mått visar en individs nivå av upplevda motståndsresurser och är ett väletablerat mått för upplevt välmående i en social kontext (Antonovsky, 1996). Resurser är i denna bakgrund förklarade som grunden till både välmående och värdesamskapande. Resurser kan enligt Antonovsky ([1987] 2005) påverkas av faktorer som sociala relationer och erfarenheter. Vi undrar dock om resurserna förlorar användbarhet och värde när rollen och kontexten inte skapar en förståelse för hur resurserna ska integreras för att skapa välmående. Studenternas roll kan som nämnt vara otydlig och kan förklaras genom flera perspektiv, men genom att applicera ett samskapandeperspektiv vill vi på ett nytt och tidigare utforskat sätt bredda kunskapen om studenternas **välmående**. Tidigare forskning har applicerat en tjänstedominant logik på högre utbildning, däremot

saknas studier om hur studenters välmående kan tänkas vara beroende av samskapandet som synliggörs genom detta perspektiv, vilket leder oss till syftet med denna studie.

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med denna studie är att bidra till forskningen genom att skapa en bredare förståelse för sambandet mellan studenters välmående och deras upplevelse av rollen som samskapare i högre utbildning. Genom att applicera ett samskapandeperspektiv vill vi skapa en förklaring för hur uppfattningen av rollen som samskapare i högre utbildning är beroende av resursintegrering. Vi vill fördjupa kunskapen om studenters resurser och belysa vikten av att se på studenter som resursintegrerare. För att göra detta konstruerades tre frågeställningar och tre hypoteser vilka har för avsikt att verifiera frågeställningarna. Frågeställningarna och hypoteserna är som följer:

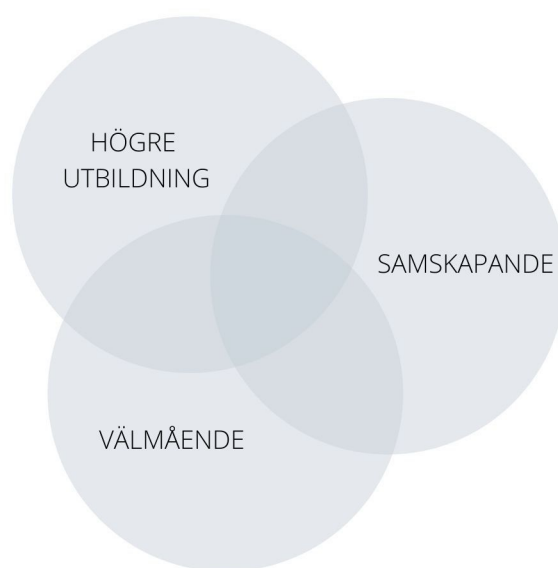
- **F1** - Hur är uppfattningen av rollen som samskapare i högre utbildning beroende av upplevelsen av resurser och vad får det för konsekvenser?
 - **H1** - Det finns ett positivt samband mellan upplevelsen av resurser och hur aktiv studenten är i samskapandet i utbildningen.
- **F2** - Vilka faktorer påverkar individens upplevelse av resurser?
 - **H2** - Erfarenheter och sociala relationer från arbete och engagemang utanför studierna gör att individen upplever sig ha mycket resurser.
- **F3** - Hur korrelerar förståelsen av rollen som samskapare i högre utbildning med upplevt välmående och vad får det för konsekvenser för studenters välmående? ‘
 - **H3** - Det finns ett positivt samband mellan studenters upplevelse av rollen som samskapare och deras välmående.

1.2 Begränsningar

Denna studie är avgränsad till en undersökning om hur studenter i Sverige upplever sin roll som samskapare. Den teoretiska referensramen är även enbart baserad på studier utanför Sverige vilket kan komplicera förståelsen av vissa antaganden som görs. Eftersom många studenter utanför Sverige betalar för sin utbildning i form av termins- och kursavgifter kan det bidra till att studenter upplever sig som kunder och har andra förväntningar på utbildningen (Díaz-Méndez et al, 2019). Svenska studenter i Sverige kan å andra sidan ta lån och bidrag för att studera och skulle därför kunna uppfatta sig som "arbetare" snarare än kunder. Den kulturella och demografiska skillnaden kan därför begränsa studien och göra att liknande undersökningar i andra kulturer ger andra resultat. Denna studie ställer inte heller frågan om studenterna uppfattar sig som exempelvis arbetare eller kunder, eller om de upplever att de har en annan roll än rollen som samskapare vilket även kan begränsa resultatet.

2. Teoretisk referensram

Kapitlet presenterar den litteratur som är av relevans för det här arbetet och som lägger en grund för denna studies analys. Den teoretiska referensramen är uppdelad i två delar (värdesamskapande samt välmående och hälsa) som sammanfogar tre teoretiska fält (samskapande, välmående och högre utbildning) vilket tydliggörs i Fig 1. För att ge läsaren en grundläggande förståelse för ett samskapandeperspektiv i högre utbildning börjar vi med att förklara värdesamskapande och hur det påverkas av tillgängliga resurser och aktörer. Vi avslutar det här kapitlet med att presentera vår teoretiska modell och våra tre hypoteser.

Figur 1. Tre teoretiska fält sammanfogas.

2.1 Värdesamskapande

För att förstå värdesamskapande behövs en förståelse för den tjänstedominanta logiken. Den tjänstedominanta logiken förklarar hur tjänsteutbytet mellan aktörer skapar värde (Vargo & Lusch, 2016). I denna logik är alla aktörer på marknaden (exempelvis organisationer och kunder) beroende av varandra och ingår i ett nätverk av andra aktörer. Aktörer kan vara de som brukar tjänsten (tjänstebrukaren) men även de som erbjuder den (tjänsteleverantören). Tillsammans har dessa aktörer ett gemensamt mål: att samskapa värde. Värde syftar, i detta perspektiv, till en förhöjning av individens välmående och att individen får det bättre (ibid.).

Värdesamskapandet sker först när aktörers olika resurser utbyts, används och appliceras; med andra ord när en resursintegrering inträffar. Ett exempel på resursintegrering kan vara när studenter använder materiella resurser som datorer och skrivblock när de medverkar under en föreläsning för att ta del av immateriella resurser (Lusch & Wu, 2012). Värdet i en föreläsning skapas med andra ord inte av föreläsaren själv utan samskapas tillsammans med studenterna. Eftersom aktörer gemensamt skapar värde kan den tjänsteerbjudande aktören själv inte leverera värde utan enbart presentera, bjuda in till, och vara delaktiga i ett tjänsteerbjudande. Det är aktören som brukar tjänsten som behöver godta erbjudandet och aktivt integrera resurser för att värdet ska skapas (Vargo & Lusch, 2016). Resurser är därför ett av de viktigaste begreppen inom den tjänstedominanta logiken (ibid.).

Resurser är inte, de blir och därför är inte en resurs just en resurs förrän den används i syfte att skapa värde. Det finns därför enbart potentiella resurser som behöver aktiveras för att dessa ska kunna användas i värdeskapandet (Vargo & Lusch, 2016). Resurser kan vara både materiella och immateriella och kan även delas in i operanda- och operatörsresurser. De operanda resurserna är ofta statiska och behöver som nämnt aktiveras för att de ska generera värde. Ett exempel på dessa kan vara klassrum, Internet och bibliotek som skolan tillhandahåller (Lusch och Vargo, 2014). Operatörsresurser å andra sidan är ofta immateriella och dynamiska och dessa kan användas på andra resurser för att aktivera dem och på så sätt skapa värde. Operatörsresurser kan exempelvis vara individen själv, dennes kunskap samt kunskap hos andra i omgivningen (ibid.). Individer kan därför behöva låna potentiella resurser från andra aktörer för att kunna utveckla och aktivera resurserna. På så sätt kan det skapas nya resurser som är fördelaktiga och värdefulla för individens egna liv (Vargo & Lusch, 2016).

2.1.1 Samskapande som multidimensionell process i högre utbildning

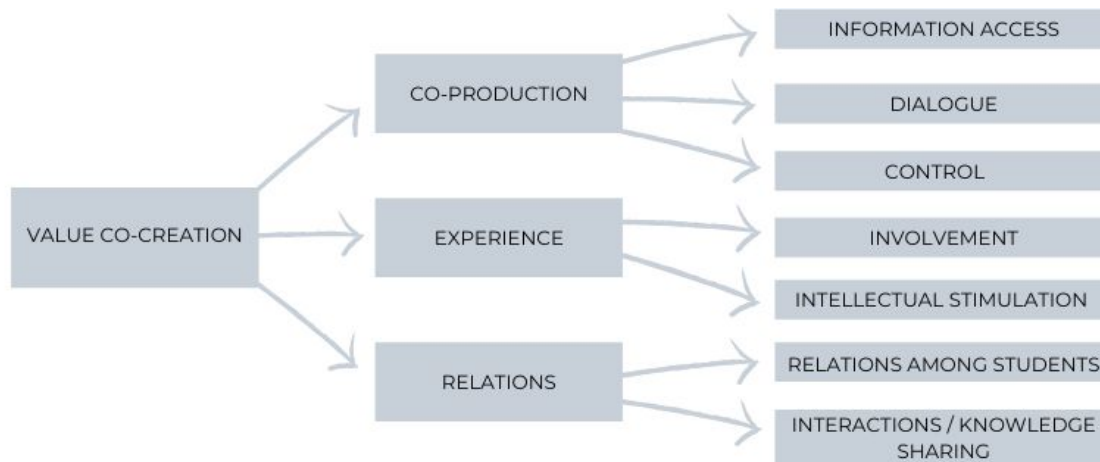
I denna studie ser vi värdesamskapande som en multidimensionell process i enlighet med Dziewanowskas (2018) studier. Detta synsätt används eftersom det tydligt synliggör hur studenter upplever sig som aktiva i den värdeskapande processen i högre utbildning. Denna modell förklarar samskapandet av värde genom tre subdimensioner: samproduktion, upplevelse och relationer. Dessa tre dimensioner är indelade i sju underkomponenter som är

synliga i högre utbildning: information, dialog, kontroll, involvering, intellektuell stimulering, relationer mellan studenter och interaktioner/kunskapsdelning (Fig 2).

Samproduktionsdimensionen hänvisar till aktörers delaktighet och samarbete i universitetsstudier (Dziewanowska, 2018). Studenter tar aktiva beslut om sin nivå av delaktighet baserad på vilken information de har tillgång till och huruvida de kan kontrollera sin nivå av involvering. Dimensionen är uppdelad i tre underkomponenter: underkomponenten *informationstillgång* handlar om hur studenter har möjlighet att få all information som är nödvändig för att minska osäkerhet och agera effektivt i samskapandeprocessen. Underkomponenten *dialog* handlar om kommunikationen och universitetets förmåga att förstå studentens behov och vidare kunna tillgodose dem. *Kontroll* syftar till studentens förmåga att kunna kontrollera resursernas flexibilitet i den värdeskapande processen. Dziewanowska (2018) menar att universitetets benägenhet att dela kontroll med studenten visar på tillit men kan skapa problem om studenterna väljer att agera mot universitetets förväntningar.

Upplevelsedimensionen handlar om att möjliggöra för studenten att skapa värde i utbildningen. Denna dimension är uppdelad i två underkomponenter; *involvering*, som handlar om hur aktiv eller passiv studenten är i samskapandet. Samt *intellektuell stimulering* som är en fundamental del för studenters värdeskapande i högre utbildning eftersom det syftar till hur studenters kognitiva förmåga stimuleras i utbildningen, det vill säga om de upplever en sorts meningsfullhet (Dziewanowska, 2018).

Huruvida aktörer förhåller sig till varandra, hur samspelet ser ut och hur det leder till värdeskapande i utbildningen behandlar *relationsdimensionen*. Denna dimension består av två underkomponenter: *relationen mellan studenter*, som belyser den sociala aspekten i upplevelsen och *interaktion/kunskapsdelning*, som har en relevant roll i värdeskapande på universitet och högskolor eftersom samskapandet kräver integration mellan aktörers resurser (ibid.). Alla dimensioner och komponenter är viktiga för studentens upplevelse av värdeskapande i högre utbildning och är därför relevanta för denna studies syfte.

Figur 2. Dimensioner och komponenter av den värdesamskapande processen i högre utbildning. (Dziewanowska, 2018, s. 3)

2.1.2 Resursintegrering i högre utbildning

Forskning om studenter i högre utbildning har länge sett studenter som kunder till universitetets tjänster vilket har präglat studenternas uppfattade roll i utbildningen (Díaz-Méndez et al., 2019). Dock är detta perspektiv på studenter kritiserat av många (exempelvis Shank et al., 1995; Díaz-Méndez & Gummesson, 2012; Díaz-Méndez et al., 2019). Díaz-Méndez och Gummesson (2012) menar att problemet grundas i att studenter, när de ser sig som kunder, anser sig berättigade till en viss kvalitet i utbildningen och kräver “service” i brukandet av tjänsten. När studenter upplever sig själva som kunder till universitetet kan det skapas en förvirring i rollen som student eftersom deras förväntningar på det egna arbetet inte stämmer med det som faktiskt krävs (Shank et al., 1995; Díaz-Méndez et al., 2019).

Att behandla studenter som kunder kan resultera i att utbildning transformeras från att vara en professionell service till en simpel transaktionell akt där studenter får en examen i utbyte mot investerat kapital (Díaz-Méndez et al., 2019). Studenter är dock olikt kunder involverade i strukturerade och obligatoriska moment (Shankland et al., 2019; Rojewski et al., 2017) och studier skiljer sig från vanliga tjänster eftersom studenter förväntar sig en utvärdering av sin prestation (Díaz-Méndez & Gummesson, 2012). Att se studier som en tjänst kan därför bli problematiskt eftersom högre utbildning är mycket mer komplex än en vanlig tjänst. Genom att istället applicera ett tjänstedominant perspektiv i sammanhanget går det att se att värdet i högre utbildning är långsiktigt och samskapas mellan studenterna och universitetet. “... [T]he value of a degree is co-created by the use of the knowledge and skills the degree represents

and that value is ‘time-released’ over the lifetime of the degree holder” (Lusch & Wu, 2012, s. 4).

Samskapandeperspektivet visar att universitetet enbart kan bjuda in till samskapande av värde. Studenterna behöver godta erbjudandet och använda sina egna resurser för att värde ska skapas. Med andra ord krävs det en resursintegrering mellan studenter och universitetet för att skapa värde i utbildningen (Lusch & Wu, 2012). Universitetet erbjuder med andra ord potentiella resurser med målet att bilda kunskap hos studenterna. Studenten bidrar i sin tur med potentiella resurser som kan integreras med universitetets, professorers och andra studenters resurser. Dessa potentiella resurser kan exempelvis vara kunskap hos studenten själv och faciliteter som universitetet erbjuder (ibid.). Lusch och Wu (2012) menar därför att studenten fungerar som en resursintegratör i högre utbildning.

Eftersom samskapandet är beroende av ett engagemang från resursintegreraren krävs det att individen förstår att de är en resursintegrerare och upplever sig ha resurser tillhanda (Díaz-Méndez et al., 2019). Integrationen av resurser gynnar skapandet av en meningsfull upplevelse samtidigt som engagemang i samskapandet förbättrar värdeskapandet (Lusch & Wu, 2012). Ett effektivt och väl utfört samskapande grundas i att de förstår att de har en roll som samskapare och resursintegrerare (Díaz-Méndez et al., 2019). Dziewanowskas (2018) studie om polska studenter visar att en minoritet av studenter har en förståelse för att de är resursintegrerare genom de sju underkomponenterna i samskapandet. Författaren visar även att det finns en skillnad mellan olika typer av studenter i hur aktiva de är i resursintegreringen och att studenter som är mer aktiva i samskapandet i större utsträckning arbetar och engagerar sig i aktiviteter (kårengagemang och sociala event) vid sidan av studierna (ibid.).

Utbildningen sker inte enbart med en student i samspel med universitetet, utan även mellan flera studenter i samspel med varandra och andra aktörer i universitetskontexten (Díaz-Méndez et al., 2019). Díaz-Méndez et al (2019) menar att en students resurser kan påverka andra studenters resurser vilket exempelvis synliggörs när en student argumenterar för sin sak och förändrar en annan students åsikt. Integrationen mellan studentens interna och externa resurser påverkar därför den värdeskapande processen i stort (ibid.). Författarna menar även att studenter kan ha varierande kvalitet på sina resurser och att det kan synliggöras i upplevelsen av värdeskapandet i utbildningen, eftersom låg kvalitet kan hindra

samskapandet och leda till ett lägre upplevt värde. Det värdeskapande systemet kan därför i sin helhet påverkas av alla aktörer i det. Med andra ord kan kontexten och upplevelsen av resursernas kvalitet påverka värdeskapandet (ibid.).

Högre utbildning sett genom ett samskapandeperspektiv visar att studenter fungerar som resursintegrerare tillsammans med universitetet och andra studenter i utbildningen.

Studenternas upplevelse av resurser och resursernas kvalitet skulle därför kunna påverka samskapandet eftersom samskapandet är beroende av en aktiv resursintegrering i samproduktionen (resurser förklaras ytterligare 2.3.2), vilket leder till följande hypotes:

H1: Det finns ett positivt samband mellan upplevelsen av resurser och hur aktiv studenten är i samskapandet i utbildningen.

Denna del har förklarat grunden för värdesamskapande i högre utbildning och presenterat en modell som visar vilka dimensioner som studenter upplever samskapandet inom. Vidare presenterades vikten av resursintegrering inom högre utbildning för ett värdesamskapande. Studien har som syfte att undersöka om förståelsen av den egna rollen som samskapare samt upplevelsen av den värdesamskapande processen har betydelse för studenters välmående. Nästa del behandlar därför välmående och rollens betydelse för en känsla av sammanhang.

2.2 Välmående och hälsa

Denna del behandlar ett mått på upplevt välmående och vilka faktorer som har en betydelse för den upplevda känslan av sammanhang (KASAM). Delen förklarar även hur förståelsen av rollen kan ha betydelse för individens välmående och hur högre utbildning är ett komplext fenomen som påverkar studentens upplevelse av sig själv.

2.2.1 Ett perspektiv på välmående och hälsa

Hälsa kan ses som en resurs med vilken individen kan klara av att nå livets mål (WHO, 1998). Ett perspektiv på hälsa är det salutogena synsättet som har sin utgångspunkt i förståelsen om vad som håller människan frisk snarare än vad som orsakar sjukdom. Den salutogena synen omfattas av ett humanistiskt perspektiv och skiljer på ohälsa och sjukdom där sjukdom är objektivt diagnostiserat och hälsa är en subjektiv upplevelse. En person kan därför, utifrån det salutogena perspektivet, uppleva hälsa utan att vara frisk (Antonovsky, 1996). Med andra ord fokuserar perspektivet på vad som upprätthåller hälsa och vad som gör

att vi håller oss välmående trots en vardag med ständigt närvarande stressorer och påfrestningar (ibid.).

Den salutogena ansatsen grundas i en individs generella motståndsresurser (GMR), vilka är de faktorer som underlättar för en individ att förstå och hantera sin inre och yttre värld (Antonovsky, 1972). De generella motståndsresurserna skapar och gynnar med andra ord livserfarenheter som i sin tur bidrar till att individen kan hantera livets påfrestningar på ett bättre sätt. Med denna utgångspunkt beskrev Antonovsky (1979) i *Health, Stress and Coping* en resursmodell som kom att benämnas Känsla av Sammanhang (KASAM) vilken förklarar en individs upplevda välbefinnande trots vardagliga stressorer. KASAM har sedan utvecklats, omdefinierats och förklaras ytterligare i *Unraveling the mystery of health*, där författaren beskriver KASAMs komponenter utförligt (Antonovsky, [1987] 2005). Författaren förtydligar att modellen ser på individens sociala omständigheter och inte tar människans psykologiska egenskaper i beaktning (Antonovsky, 1996).

KASAM är uppbyggt av tre komponenter: begriplighet, meningsfullhet och hanterbarhet (Antonovsky, [1987] 2005). Begriplighet är den kognitiva komponenten och avser en individs förmåga att uppfatta yttre och inre stimulin som strukturerade, förutsägbara och begripliga. Begriplighet är med andra ord en förutsättning för att kunna hantera det som händer i omgivningen (ibid.). Meningsfullhet är den emotionella motsvarigheten till begriplighet (Derbis & Jasiński, 2018) och den viktigaste komponenten eftersom de andra komponenterna faller i längden om individen inte upplever mening (Antonovsky, [1987] 2005). Meningsfullhet syftar till i vilken utsträckning en individ känner en meningsfullhet med livet och om det finns en känsla av större mål och syften. Meningsfullhet kan också innebära i vilken grad individen upplever sig vara delaktig i det som sker (ibid.).

Hanterbarhet är beteendekomponenten i KASAM och handlar om huruvida individen upplever sig ha de resurser som krävs för att klara av vardagen (Antonovsky, [1987] 2005). En stark hanterbarhet innebär att individen upplever en hög densitet av resurser (ibid.), det vill säga att individen upplever sig ha resurser och därför kan hantera vardagliga stressorer. Resurser kan innebära allt från interna och externa egenskaper och kunskaper, till andra verktyg som kan behövas för att klara av vardagens stressorer, exempelvis resurser hos

familjen, vännerna, kollegorna eller andra personer i det sociala nätverket (Antonovsky, [1987] 2005).

2.2.2 Påverkande faktorer

Antonovsky ([1987] 2005) konstruerade KASAM som en endimensionell resursmodell med tanken om att alla tre komponenter är beroende av varandra och att det är detta beroende som gör modellen unik. KASAM som resursmodell kan dock ses som både endimensionell och flerdimensionell (Frydenberg & Lewis, 2002). Att både se modellen som endimensionell och flerdimensionell skapar en möjlighet att bryta ut enskilda delar men samtidigt behålla ett holistiskt perspektiv på välmåendets påverkande faktorer och konsekvenser.

Drum, Brownson, Hess, Burton Denmark & Talley (2017) menar att social tillhörighet påverkar känslan av sammanhang eftersom det kan vara enklare att klara av vardagen med betydelsefulla relationer som kan ge ett stöd för individen. Författarna förklarar, utifrån deras studie om amerikanska studenter, att en stark känsla av social tillhörighet tillsammans med en stark KASAM minskar psykisk ohälsa bland studenter. Social tillhörighet handlar om huruvida individen känner sig förstådd av- och samhörig med andra. Författarna förklarar att dessa två faktorer (känsla av social tillhörighet och känsla av sammanhang) fungerar i samspel med varandra men att de har en komplex relation. Social tillhörighet är en viktig del i utvecklingen av en individs KASAM och en stark KASAM tillåter en större förståelse för andras beteenden som stöttande. En stark KASAM skapar vidare en större möjlighet för individen att utnyttja tillgängliga stödjande resurser (ibid.). I sin studie visar författarna även att individer som har en stark KASAM har en lägre nivå av psykisk ohälsa och att individer som har en svag KASAM har högre nivå av psykisk ohälsa (ibid.).

Även Shankland et al. (2019) menar att det är viktigt för studenters välmående med sociala relationer. Författarna förklarar dock, i deras undersökning om studenter i Frankrike, att det kan vara svårt och utmanande för vissa nya studenter att bygga relationer vid början av studietiden. Bristen på gemenskap kan påverka studentens möjlighet att ta del av social support och skapa känslor av ensamhet. Författarna menar därför att det kan vara av vikt för studenter att under första året engagera sig i situationer som kräver sociala interaktioner för att kunna bygga på känslan av hanterbarhet och KASAM (ibid.). Dock menar Torenbeek,

Jansen och Hofman (2010) att för mycket social interaktion mellan studenter under första året kan påverka tiden de spenderar i skolan vilket påverkar deras akademiska resultat.

Det är många studenter som arbetar vid sidan av studierna (Dziewanowska, 2018; Doble & Supriya, 2011). Doble och Supriya (2011) menar att det många gånger kan leda till stress hos studenterna eftersom de får mindre tid över till annat. Å andra sidan menar Shankland et al. (2019) att arbete vid sidan av studierna inte behöver påverka studenters upplevda stress i så pass hög utsträckning att det påverkar välmåendet. Antonovsky ([1987] 2005) menar att det i arbetet skapas sociala strukturer och social support. Dessa strukturer kan exempelvis göra att uppgifter fördelas mellan kollegor på arbetsplatsen och denna fördelning i sin tur kan skapa en sorts trygghet eftersom en kollega kan ta över arbetet för en annan vid för hög belastning (ibid.). Med andra ord kan arbete vid sidan av studierna å ena sidan bidra till stress men å andra sidan vara en arena som skapar sociala relationer och bidrar till en starkare KASAM.

Shankland et al. (2019) menar att erfarenheter som skapas av lyckad stresshantering i arbetet ökar hanterbarheten eftersom det stärker upplevelsen av resurser och därmed självförmågan att hantera framtida händelser. Positiva erfarenheter kan även öka meningsfullheten (Konaszewski, Kolemba & Niesiobędzka, 2019; Trevino & DeFreitas, 2014) och en känsla av meningsfullhet kan skapa en uppfattning av stressorer som meningsfulla och utmanande snarare än belastande (Yano, Kase & Oishi, 2019). Meningsfullhet är även motivationskomponenten i KASAM (Antonovsky, 1996) och motivation kan öka med tron på egna förmågor (Trevino & DeFreitas, 2014), själveffektivitet i arbetet (Konaszewski et al., 2019) samt arbetsnöjdhet (Derbis & Jasiński, 2018).

Som förklarar kan studenter skapa sociala relationer genom engagemang och arbete utanför studierna. Sociala relationer kan ha en positiv påverkan på KASAM och en stark KASAM kan skapa en större möjlighet för individen att utnyttja tillgängliga stödjande resurser. Sociala relationer i arbetet kan även leda till en lyckad hantering av stressorer vilket skapar erfarenheter som underlättar framtida stresshantering, vilket leder oss till följande hypotes:

H2: Erfarenheter och sociala relationer från arbete och engagemang utanför studierna gör att individen upplever sig ha mycket resurser.

2.2.3 Rollens betydelse för välmåendet

Studenter kan uppfattas som arbetare på grund av de strukturerade och obligatoriska moment som de är involverade i (Shankland et al., 2019; Rojewski et al., 2017). Denna förståelse gör det möjligt för denna studie att applicera teorier om arbetets påverkan på välmåendet på studenter.

Inom organisationer har alla en roll som är menad att förklara och definiera vilka beteenden och ageranden som behövs av varje individ i en specificerad position inom organisationen (Katz & Kahn, 1966). En tydlig roll kan öka individens effektivitet i arbetet eftersom det tydliggör för individen vad som förväntas av dem (Bandura, 1997). Samtidigt kan en bristande förståelse för rollen påverka prestationen i det arbete individen utför eftersom det försvårar förståelsen för och användningen av resurser (Derbis & Jasiński, 2018).

Antonovsky ([1987] 2005) menar att välmående på arbetsplatsen påverkas av kunskapen om den egna rollen, vilken funktion den har och förståelsen av ens egna plats i organisationen eftersom det skapar en begriplighet och hanterbarhet. Författaren menar att en tydlig beskrivning av rollen kan skapa välmående eftersom beskrivningen begripliggör för individen vad som krävs av dem och en begriplighet kan skapa en känsla av hanterbarhet eftersom det möjliggör för individen att hantera situationer när de förstår dem (ibid.). Antonovsky ([1987] 2005) menar även att arbetet behöver vara utmanande för att det ska vara meningsfullt, men fortfarande ha en tydlig struktur och vara hanterbart. En för hög komplexitet i arbetet kan dock vara riskfylld om individen inte känner att den har kapacitet att utföra uppgifterna. Komplexiteten i arbetet får dock inte lika stor betydelse så länge målbilden och formuleringen av rollen är tydlig, eftersom förklaringen av arbetet skapar begriplighet (ibid.).

Rollen är kontextberoende och kan förändras beroende på vilket sammanhang och perspektiv individen hamnar i (Antonovsky, [1987] 2005). Studenter kan exempelvis anse sig vara kunder (Díaz-Méndez et al., 2019), arbetare (Shankland et al., 2019) eller resursintegrerare (Lusch & Vargo, 2014) och därmed ha olika roller i sammanhanget högre utbildning. Det är dock viktigt att förstå att studenter inte kan välja vilken roll som helst eftersom utbudet av roller styrs av kontexten (Antonovsky, [1987] 2005). Samma aktivitet i olika kontext kan kräva olika typer av resurser (Bandura, 1997). Därmed kan olika typer av resurser vara olika viktiga beroende på vilken roll individen har. Studenter kan även välja en roll som skapar

orimliga förväntningar och krav på prestationen (Shankland et al., 2019) vilket kan vara problematiskt eftersom förväntningar styr upplevelsen och en fel vald roll kan skapa komplikationer för samskapandet i utbildningen (Díaz-Méndez et al., 2019). Att förstå sin roll och det institutionella ramverket som rollen existerar i påverkar resursintegreringen och effektiviteten eftersom individen behöver ha kunskap om vilka resurser som krävs för den specifika rollen för att kunna använda dessa effektivt. Därför kan det uppstå gap mellan upplevd effektivitet och produktivitet om uppgifterna eller kontexten är otydlig (Bandura, 1997). Det vill säga, individen kan vara effektiv i resursintegreringen men integrera fel resurser och därför inte vara produktiv. En oförståelse för vilka resurser som krävs kan även skapa en stress (Doble & Supriya, 2011).

Välmående på arbetet kan även påverkas av den egna förmågan att kontrollera tiden och innehållet i det arbete individen utför eftersom det möjliggör för flexibilitet i användning av de resurser som krävs (Togari & Yamazaki, 2012). Dock behöver individen uppleva att det finns tillräckligt med resurser för att klara av de krav som ställs (Bandura, 1997). Detta är beroende av att individen förstår att de måste använda sina resurser i arbetet, det vill säga förstår sin egen roll (ibid.). Förståelsen av rollen och arbetsuppgifterna i den skapar förväntningar och därför är det viktigt att individen väljer en roll som matchar med de krav som ställs, eftersom när individen känner att det arbete de utför uppfyller deras förväntningar bidrar det till arbetsglädje, arbetsnöjdhet och på lång sikt även välmående (Derbis & Jasiński, 2018).

Vid undersökning av studenters uppfattning av sin egna position i studierna har det visat sig att en majoritet upplever att studierna är gränslösa i sin natur (Rojewski et al., 2017). Studier kan i många avseenden uppfattas som ett gränslöst arbete eftersom det är beroende av studentens egna ansträngning och aktivitet för att skapa resultat. Att arbetet är gränslöst innebär även att ramar för vad som är arbete och vad som är fritid saknas. När dessa ramar saknas blir det svårt för individen att veta vilken roll de ska ha och när, vilket gör det svårt att förstå vilka resurser som ska användas. Gränslöst arbete är ofta dåligt definierat och saknar en förklaring av vilka verktyg som krävs för att uppfylla rollens krav (ibid.). Oförståelsen av kravet på resurser kan skapa stress (Doble & Supriya, 2011) och om individen saknar generella motståndsresurser kan stress leda till ett lågt välmående (Antonovsky, 1979).

Studenter väljer själva vilken roll de uppfattar sig ha och kan även uppfatta att de har en specifik befattning i studierna som kräver en viss prestation vilket kan skapa en stress (Shankland et al., 2019). Hur studenterna uppfattar sin egen roll påverkar på så sätt deras välmående eftersom många studenter upplever en psykisk ohälsa på grund av krav de känner på akademisk prestation (ibid.). Om studenten å andra sidan förstår sin roll tydligt borde de uppleva högre välmående vilket har lett oss till följande hypotes:

H3: Det finns ett positivt samband mellan studenters upplevelse av rollen som samskapare och deras välmående.

Denna del har behandlat ett salutogent perspektiv på hälsa samt hur resurser och en individs upplevelse av sin roll i arbetet kan påverka det upplevda välmåendet. Detta för att ge läsaren en förståelse för rollens betydelse för individens hälsa.

2.3 Teoretisk modell

Syftet med denna studie är att bredda förståelsen för studenters välmående genom att undersöka hur det kan vara beroende av en förståelse av rollen som samskapare. För att validera studiens tre frågeställningar har vi skapat tre hypoteser formulerade utifrån den teoretiska referensramen.

- **H1:** Det finns ett positivt samband mellan upplevelsen av resurser och hur aktiv studenten är i samskapandet i utbildningen.
- **H2:** Erfarenheter och sociala relationer från arbete och engagemang utanför studierna gör att individen upplever sig ha mycket resurser.
- **H3:** Det finns ett positivt samband mellan studenters upplevelse av rollen som samskapare och deras välmående.

Detta kapitel har förklarat hur begreppen erfarenheter, resurser, samskapande och välmående samspelar genom att sammanfoga de tre teoretiska fälten; högre utbildning, samskapande och välmående. Det är genom denna teoretiska grund som hypoteser har formulerats och presenterats. Nästa kapitel förklarar det tillvägagångssätt och metod som användes i detta arbete.

3. Metodstrategi

Målet med denna studie är att undersöka sambandet mellan studenters upplevda välmående och upplevelse av rollen som samskapare. Detta gjordes genom en enkätundersökning. Studien baseras på två tidigare undersökningar: KASAM-13 av Antonovsky ([1987] 2005) som mäter människors upplevda välmående och Dziewanowskas (2018) undersökning om studenters uppfattning av värdesamskapande i universitetsmiljö.

Undersökningen är likt Shankland et al.'s (2019) forskning om studenters välmående baserad på en positivistisk filosofi eftersom vi analyserar rådata och vill undersöka faktiska förhållanden utan spekulation eller subjektivism. Vi använder en deduktiv ansats eftersom vi har som mål att testa och verifiera hypoteser. Genom hypotestest kan vi skapa nya teorier om samhällsliga förhållanden. Eftersom vi har en samhällsvetenskaplig inriktning är studien inte fullständigt deduktiv; våra hypoteser bygger på tidigare teorier. Enligt Bryman (2018) är ett positivistiskt perspektiv och en deduktiv ansats relevant vid testande av hypoteser eftersom dessa vidare kan falsifieras eller verifieras för att nå ett svar. Författaren menar att hypoteser är ett verktyg för att undersöka kausala förhållanden (Bryman, 1997). Vi valde även att använda en kvantitativ metod för att begränsa subjektivism och partiskhet i studien eftersom vi själva är studenter som undersöker studenter.

3.1 Tillvägagångssätt

För att lägga en grund för frågeställningar, syfte och för att hitta relevanta mätinstrument började denna studie med en teoriinsamling. Vid insamlingen av teori gjordes först en samling av material från examinerad kurslitteratur, sedan gjorde vi en begreppssökning på Google Scholar och Lubsearch. *Sense of coherence*, *Service Dominant Logic* och *Value co-creation in higher education* var de tre huvudsakliga begrepp som vi valde att söka mer information om. Utifrån denna teoriinsamling fann vi en intressant bakgrund och kunde lägga fram vilka mätinstrument som var relevanta till denna studie.

En större del av vår teori grundar sig i Aaron Antonovskys forskning. Antonovsky är en författare som skrivit böcker för att tydligt förklara bakgrunden till KASAM, och forskare som väljer att referera till Antonovsky i sina arbeten väljer i stor utsträckning att referera till

just böcker som författaren har skrivit. Vi ansåg därför att användning av Antonovskys bok *Hälsans Mysterium* ([1987] 2005) var relevant även för vår studie.

Efter teoriinsamlingen gjorde vi en empirisk insamling med enkäter. Eftersom vi undersöker hur samskapande korrelerar med välmående hos studenter är vår målpopulation universitets- och högskolestudenter runt om i Sverige. För att nå studenterna användes Facebook och LinkedIn som plattformar för att uppmuntra till deltagande. Enkäten riktades till alla universitets- och högskolestudenter i Sverige och skickades därför ut till flertalet Facebookgrupper vars medlemmar var studenter. Studien blev dock delvis begränsad till de Facebookgrupper vi fick tillgång till, vilka var studentgrupper vid följande universitet: Örebro Universitet, Linnéuniversitetet, Lunds Universitet Campus Helsingborg, Linköpings Universitet Campus Norrköping. Enkäten lades även ut som publika inlägg på våra personliga sidor (LinkedIn & Facebook) där enkäten kunde spridas fritt. Enkäten publicerades den 13/4 och var öppen fram tills den 20/4. Vi valde att stänga tillgången till enkäten den 20/4 eftersom vi behövde börja arbeta med materialet för att hålla vår tidplan. Studien hade vid denna tidpunkt uppnått 385 respondenter. För att analysera empirin la vi in datan i analysprogrammet SPSS (version 26).

3.2 Mätinstrument

För att undersöka vår problemformulering och få svar på våra hypoteser valde vi att använda oss utav en kvantitativ forskningsstrategi med enkäter. Enkäten bestod av bakgrundsfrågor och påståenden uppdelade i två delar: upplevelsen av välmående och upplevelsen av samskapande i högre utbildning. Enkäten innehöll även ett missivbrev som informerade om respondentens anonymitet och frivillighet till att svara (bilaga 8.1.1).

3.2.1 Bakgrundsfrågor

Bakgrundsfrågorna i enkäten syftade till att kunna identifiera om respondenterna tillhör grupper vars svar skiljer sig åt. De åtta bakgrundsfrågorna var frågor om: kön, ålder, universitet, fakultet och årskurs. Frågorna behandlade även om studenten medverkat på introduktionsveckor av något slag samt om studenten arbetat eller engagerat sig utanför studierna. Bakgrundsfrågorna avslutades med en fråga om hur väl respondenten kände uppsatsförfattarna. Bakgrundsfrågorna finns i bilaga 8.1.2.

3.2.2 KASAM-13

För att undersöka studenternas välmående användes den svenska versionen av KASAM-13 (Antonovsky, [1987] 2005) eftersom det är ett bra mätverktyg för ett salutogent perspektiv på upplevt välmående och därmed innehar en god validitet (Johnson, 2004; Eriksson & Lindström, 2005). Det finns dock kritik mot mätinstrumentet KASAM, bland annat av Geyer (1997) som menar att mätningen inte skiljer från vanliga mätningar om psykisk ohälsa och därför inte ger några nya insikter än vad som tidigare etablerats. Även Tishelman (1996) kritiserar KASAM och menar att instrumentet ofta använts som ett psykologiskt verktyg snarare än sociologiskt vilket Antonovsky (1979) konstruerat det som. Tishelman (1996) menar att KASAM ska användas för att förstå sociala faktorer som påverkar resurserna för stresshantering. I denna studie används måttet sociologiskt för att förklara sambandet mellan upplevelsen av välmåendet och roller som samskapare i utbildningen.

KASAM är ett väl använt redskap för att mäta upplevd hälsa och välbefinnande på en individuell nivå (exempelvis Fernández-Martínez et al., 2019; Konaszewski et al., 2019). KASAM-13 är en kortare variant av det annars populära KASAM-29 som är grundversionen av instrumentet (Antonovsky, [1987] 2005). Vi valde den kortare varianten i undersökningen för att förenkla för respondenten eftersom långa enkäter kan minska svarsfrekvensen (Johannessen & Tuft, 2003). De 13 frågorna har tidigare visat god intern konsistens med en Cronbachs alfa mellan 0.83 och 0.90 (Eriksson & Lindström, 2005) och håller därför samma kvalitet som originalversionen med 29 frågor. De 13 frågorna i KASAM-13 mäter begriplighet (fem frågor), hanterbarhet (fyra frågor) och meningsfullhet (fyra frågor). Svaren mäts i ett kontinuum mellan "håller med" och "håller inte med" med sju alternativ på en likertskala (bilaga 8.1.2). Frågorna i vår studie hade en relativt hög reliabilitet i sin helhet och i sina delar (total Cronbach alfa = 0.835; Begriplighet, $\alpha = 0.708$; Hanterbarhet, $\alpha = 0.589$; Meningsfullhet, $\alpha = 0.682$).

I analysen gjordes regressionsanalyser med resultatet i form av en kvotskala samt Chi² analyser med KASAM kategoriserat i en nominalskala (stark, måttlig och svag). Vid summering av enkäten tilldelas ett till sju poäng per fråga. Summan motsvarade vilken grad av KASAM respondenten hade och summan kategoriserades in i: svag KASAM ($\geq 30 \leq 60$

poäng), måttlig KASAM ($\geq 61 \leq 75$) och stark KASAM ($\geq 76 \leq 91$) enligt Antonovsky ([1987] 2005) förslag på kategorisering.

3.2.3 Value co-creation (samskapande)

Andra delen av formuläret baseras på Dziewanowskas (2018) value co-creation styles som vi väljer att förkorta och översätta till samskapande för att underlätta för läsaren. Mätverktyget används för att undersöka vilken uppfattning studenter har av resursintegreringen och värdesamskapandet inom högre utbildning. Dziewanowska är väl citerad i tidigare verk med undersökningar kring högre utbildning (exempelvis Díaz-Méndez et al., 2019), vilket gör att användningen av Dziewanowskas undersökning visar en god validitet. Valet motiveras vidare genom att Dziewanowskas undersökning ser till studenternas perspektiv på sig själva som värdesamskapare snarare än universitetets perspektiv på studenterna. Vi gör studien baserad på antagandet att attityden till sig själv som samskapare korrelerar med förståelsen av rollen som resursintegrator i enlighet med Díaz-Méndez et al.:s (2019) antaganden. Vi valde att översätta frågorna till svenska för att underlätta för respondenten. Att översätta frågor kan ha en negativ inverkan på validiteten (Berntson, Bernhard-Oettel, Hellgren, Näswall & Sverke, 2016). Däremot gjordes en pilotstudie för att stärka validiteten, eftersom det gjorde att vi kunde upptäcka eventuella felöversättningar och minimera risken för missförstånd (vilket förklaras ytterligare i avsnitt 3.3).

I formuläret är 21 frågor uppdelade i tre subdimensioner: samproduktion, erfarenhet och relationer. Varje subdimension innehåller underkomponenter; samproduktion består av underkomponenterna informationstillgänglighet, dialog och kontroll; erfarenhet består av underkomponenterna involvering och intellektuell stimulering; relationer består av underkomponenterna relationer mellan studenter och interaktion/kunskapsdelning. Svaren mäts i ett kontinuum mellan "håller med" och "håller inte med" på en sjugradig likertskala (bilaga 8.1.3).

I Dziewanowskas (2018) studie visar frågorna ett värde av Cronbach alfa mellan 0.721 och 0.884 vilket är godtagbart och bra. En av frågorna i Dziewanowskas formulär är ställd i negation och har därför motsatta svarsalternativ till skillnad från resterande frågor. Detta kan enligt Trost och Hultåker (2016) bidra till en lägre reliabilitet eftersom respondenter kan

missförstå påståendet eller frågan. Vi informerade därför deltagarna om att vara noga med att läsa svarsalternativen för att undvika slentrianmässiga svar.

Vid summering av svaren från samtliga frågor tilldelades ett till sju poäng per fråga. Genom denna poängsättning kunde svaren kategoriseras i starkt (≥ 122), måttligt ($\geq 97 \leq 121$) och svagt värde ($\geq 21 \leq 96$). Frågorna i vår studie om uppfattning av samskapande hade en relativt hög reliabilitet i sin helhet med Cronbach alfa på 0.844. Även de tre subdimensionerna och de sju komponenterna hade en relativt hög reliabilitet ($\alpha \geq 0.632$). Respondenternas resultat i denna studie är jämlikt med resultatet i Dziewanowskas (2018) studie vilket ger vår undersökning en god reliabilitet. I vår studie gjordes dels regressionsanalyser med det totala resultatet och resultatet från de olika dimensionerna i form av kvotskalor. Vi gjorde även Chi² analyser med samskapande kategoriserat i nominalskala, som ovan nämnt (stark, måttlig och svag).

3.3 Urval

Enligt statistik från statistiska centralbyrån (Statistikmyndigheten [SCB], 2019) var 410 228 studenter registrerade på universitet eller högskolor år 2018 i Sverige. Av dessa var 61 procent kvinnor och 39 procent män. Avvikelser från denna population kan dock uppstått de senaste två åren i form av bortfall eller tillkomst men urvalet för denna studie grundar sig i 2018 års statistik.

Vår studie nådde 385 deltagare där alla var studerande på ett universitet eller högskola i Sverige vid mätningstillfället. Studien hade ett bortfall på 15 respondenter. 13 av dem låg under de lägsta måttet på KASAM och kan därför enligt Antonovsky ([1987] 2005) inte anses vara riktigt. Två av respondenterna läste även vid yrkeshögskola vilket inte var studiens inriktade målgrupp. Efter beräknat bortfall hade studien totalt 370 respondenter. Av dessa var 76 procent kvinnor, 23 procent män och mindre än en procent definierade sig som annat. Fördelningen kvinnor och män i denna undersökning gör att urvalet inte är helt representativt eftersom det skiljer mellan könsfördelningen av antalet studerande som uppges av statistiska centralbyrån (Statistikmyndigheten [SCB], 2019).

Antalet studenter i Sverige är många vilket gör det svårt att få ett representativt urval i denna studie eftersom det inte går att tydligt avgöra att respondenternas svar motsvarar hela populationens åsikt (Johannessen & Tufte, 2003). I vår studie undersöker vi inte skillnaden

mellan kön, dock mår kvinnor generellt sett sämre än män (Folkhälsomyndigheten, 2018) vilket skulle kunna påverka resultatet i studien eftersom det kan sänka medelvärdet av resultatet för välmåendet i och med den höga andelen kvinnliga respondenter. Eftersom vår studie inte jämför variabeln kön hade det dock inte en större betydelse men det kan vara intressant för vidare forskning att undersöka skillnader mellan kön. En anledning till att det var fler kvinnor än män som svarade på vår enkät skulle kunna vara det faktum att vi som uppsatsförfattare själva är kvinnor och det har skapas en partiskhet. Kvinnor skulle även kunna vara mer benägna att svara på undersökningar vilket även kan vara en anledning till svarsfrekvensen.

Urvalet i denna studie är ett obundet slumpmässigt urval eftersom enkäten publicerades tillgängligt för alla med tillgång till LinkedIn och Facebook och kunde därför spridas fritt. Ett obundet slumpmässigt urval innebär att alla inom målgruppen har en större sannolikhet än noll att vara med (Körner & Wahlgren, 2012). Enkäterna publicerades i tre forum där respondenterna hade kunnat ha en koppling till uppsatsförfattarna. Det kan påverka reliabiliteten eftersom Trost & Hultåker (2016) hävdar att enkäter kan ha en lägre generaliserbarhet om respondenterna vet vilka uppsatsförfattarna är eftersom de kan vara partiska när de svarar. Däremot menar Ejlertsson (2014) att om respondenterna litar på enkätförfattarna kan det öka motivationen till att svara. På grund av denna förförståelse lade vi till en fråga i enkäten som frågade hur väl respondenterna kände uppsatsförfattarna. Fördelningen på svaren för "vet inte vilka det är" (1), "har sett men aldrig pratat med" (2), "har sett och pratat med" (3) och "känner" (4) var: 73.8 % (1) - 7.3 % (2) - 10.5 % (3) - 8.4 % (4). På grund av den höga andel respondenter som inte visste vilka vi var, ökar generaliserbarheten i studien eftersom respondenterna enligt Trost och Hultåker (2016) kan uppfattas vara mindre partiska när de inte känner författarna. En anledning till att många respondenter inte visste vilka vi var kan vara att formuläret publicerades i Facebookgrupper tillhörande andra universitet än vårt eget.

En annan aspekt som kan vara viktig att ha i åtanke för undersökningens reliabilitet och generaliserbarhet är att det kan vara känsligt att svara på frågor om sitt egna välmående (Ejlertsson, 2014). Det kan bland annat antas vara lätt att individer svarar som de vill uppfatta sig själv istället för hur det faktiskt ligger till. På grund av detta informerades respondenten om att svara så sanningsenligt som möjligt samt att enkäten var helt anonym.

3.4 Pilotstudie

För att undersöka om enkätens information och frågor var begripliga gjorde vi en pilotstudie innan enkäten publicerades offentligt. Vi valde att göra pilotstudien på studenter vid Lunds Universitet eftersom de var lättillgängliga och samtidigt tillhörde studiens slutgiltiga urval: studenter i Sverige. Pilotstudien publicerades i en facebookgrupp tillhörande institutionen för strategisk kommunikation. 25 individer svarade på enkäten vilket motsvarar cirka sju procent av studiens slutgiltiga urvalsstorlek. Deltagarna bads komma med feedback och vara kritiska för att vi skulle se vad som kunde förbättras till vår undersökning. De fick även svara på frågan om hur lång tid det tog att göra enkäten och medelvärdet blev tre till fem minuter. Pilotstudien resulterade i en viss förändring av enkäten på grund av upptäckta slarvfel. Vi insåg även att vi behövde utöka avsnittet i enkäten med bakgrundsfrågor efter pilotstudien och valde därför att lägga till frågan "Hur väl känner du uppsatsförfattarna?". Vi ändrade även en fråga om vilken inriktning studenterna läser till att istället fråga vilket universitet och fakultet studenterna läser vid.

Detta kapitel har förklarat att studien använder en kvantitativ metod för att undersöka tre givna hypoteser och att empiriinsamlingen baserades på tidigare forskning av Antonovsky ([1987] 2005) och Dziewanowska (2018). Nästa kapitel presenterar resultatet av hypoteserna.

4. Resultat

I detta kapitel presenteras resultatet av studiens hypoteser. Efter att empirin samlades in analyserades resultatet med hjälp av programvaran SPSS (version 26). Analyser som genomförts är bland annat regressions- och CHI²-analyser för att få en överblick över vilka samband som finns mellan variablerna. Även medelvärden jämförs för att få en uppfattning om eventuella skillnader.

4.1 Övergripande resultat av mätning

I detta avsnitt presenteras det övergripande resultatet av studiens undersökning. Avsnittet är uppdelat i tre delar: bakgrundsfrågor, KASAM och samskapande. 370 respondenter delas in i kluster genom bakgrundsfrågorna, och medelvärdessanalyser visar medelvärdet av KASAM och samskapande.

4.1.1 Bakgrundsfrågor

Tabell 4.1 visar fördelningen mellan respondenternas könstillhörighet, födelseår och årskurs. Det var flest kvinnor och respondenter födda senare än 1995 som valt att svara på enkäten. Högst svarsfrekvens gick även att finna hos de som går i årskurs ett och tre.

Kön			Födelseår		Årskurs				
Kvinn a	Man	Annat	Födda 94 eller tidigare	Födda 95 eller senare	1	2	3	4	5
282 (76 %)	87 (24 %)	1 (0.3 %)	94 (25 %)	276 (75 %)	120 (32 %)	100 (27 %)	113 (31 %)	26 (7 %)	11 (3 %)

Tabell 4.1 Fördelning kön, födelseår och årskurs

Tabell 4.2 visar frekvensen av antal respondenter som har arbetat eller varit engagerade under sin studietid. Resultatet visar att majoriteten av studenterna har haft en sorts sysselsättning utanför studierna. Liknande resultat visas i frågan om respondenterna varit medverkande under introduktionsveckor.

Arbetat / varit engagerad under studietiden		Medverkan under introduktionsveckor	
Ja	Nej	Ja	Nej
270 (73 %)	100 (27 %)	302 (82 %)	68 (18 %)

Tabell 4.2 Fördelning arbete, engagemang och introduktionsveckor

4.1.2 Studenters välmående

En medelvärdesanalys visar medelvärdet av respondenternas resultat av KASAM-13. Tabell 4.3 visar respondenternas medelvärde av KASAM i sin helhet och av de tre underkomponenterna: begriplighet, hanterbarhet och meningsfullhet. Respondenterna har ett medelvärde på 52.71 vilket ligger inom ramen för en svag KASAM. Det betyder att studenterna har ett lågt upplevt välmående. Högst medelvärde syns i underkomponenten begriplighet, men eftersom frågorna som tillhör underkomponenten meningsfullhet enbart är fyra stycken (jämfört med begriplighet som har fem frågor) blir meningsfullhet den komponent som respondenterna har högst medelvärde i per fråga. Ett måttligt högt medelvärde i meningsfullhet innebär att studenterna upplever en meningsfullhet och är måttligt motiverade i sina studier.

Variabel	Medelvärde (standardavvikelse)
KASAM	M = 52.71 (SD = 11.0)
Begriplighet	M = 19.18 (SD = 5.23)
Hanterbarhet	M = 14.89 (SD = 3.80)
Meningsfullhet	M = 18.63 (SD = 3.99)

Tabell 4.3. Medelvärde KASAM

Tabell 4.4 visar respondenternas fördelning av stark, måttlig och svag KASAM. Fördelningen visar att de flesta studenter som medverkat i undersökningen upplever svag KASAM vilket innebär att de flesta studenter saknar generella motståndsresurser för att klara av vardagliga stressorer och påfrestningar.

KASAM (poäng)	ANTAL	PROCENT
Stark KASAM (76-91)	8	2.2 %
Måttlig KASAM (61-75)	91	24,6 %
Svag KASAM (30-60)	271	73,2 %

Tabell 4.4. Fördelning stark, måttlig och svag KASAM

4.1.3 Värdesamskapande

En medelvärdesanalys av studenternas uppfattning av deras roll som samskapare i universitetskontexten syns i tabell 4.5. Tabellen visar ett medelvärde av respondenternas svar

i frågorna om samskapande i högre utbildning samt respondenternas medelvärde i samskapandes tre subdimensioner: samproduktion, upplevelse och relationer. Eftersom samproduktionsdimensionen innehåller tre delar, medans upplevelse och relationer innehåller två vardera, är medelvärdet högst per komponent i upplevelsedimensionen. Resultatet tyder på att studenterna upplever sig som delaktiga i och stimulerade av utbildningen.

Variabel	Medelvärde (standardavvikelse)
Samskapande	M = 103.89 (SD = 15.25)
Samproduktion	M = 42.93 (SD = 8.71)
Upplevelse	M = 31.68 (SD = 5.60)
Relationer	M = 29.27 (SD = 6.64)

Tabell 4.5. Medelvärde i samskapande

Det högsta värdet av samskapande mättes till 141 och lägsta till 50. Respondenterna visade även högst värde i underkomponenten intellektuell stimulering och lägst värde i dialog (tabell 1, se avsnitt 8.2), vilket tyder på att studenterna tycker att studierna utvecklar och stimulerar dem men att universitetet inte riktigt förstår deras behov.

Tabell 4.6 visar fördelningen av svaga, måttliga och starka värden av samskapande. Det syns att flest studenter har måttliga värden i samskapande vilket innebär att studenterna generellt har en relativt god förståelse för sin roll som samskapare.

SAMSKAPANDE (poäng)	ANTAL	PROCENT
Stark (122-147)	45	12.2 %
Måttlig (97-121)	217	58.6 %
Svag (21-96)	108	29.2 %

Tabell 4.6. Fördelning av samskapande i stark, måttlig, svag

4.2 Resultat av hypoteser

Detta avsnitt presenterar resultatet av studiens tre hypoteser genom regressions- och chi2-analyser. Resultaten förtydligas genom tabeller från SPSS vilka återfinns i avsnitt 8.2.

4.2.1 H1

Det finns ett positivt samband mellan upplevelsen av resurser och hur aktiv studenten är i samskapandet i utbildningen.

För att verifiera vår hypotes behöver vi först undersöka hur sambandet mellan samproduktion och samskapande ser ut, eftersom samproduktion innebär delaktighet och aktivitet i samskapandet. Vid en regressionsanalys mellan samproduktion (tabell 2), upplevelse (tabell 3), relationer (tabell 4) och samskapande, där samskapande är den beroende variabeln, syns ett positivt samband ($p = 0.000$). Analysen visar att samproduktion står för 65.9 procent av variationen i samskapande, upplevelse står för 43.2 procent och relationer för 49.0 procent. Det betyder att samproduktion har störst betydelse för samskapande av de tre subdimensionerna.

För att sedan förstå hur samproduktion är beroende av resurser undersöker vi korrelationen mellan samproduktion och hanterbarhet eftersom hanterbarhet handlar om huruvida individen upplever sig ha resurser till förfogande. Vid en regressionsanalys mellan samproduktion och hanterbarhet, där samproduktion är den beroende variabeln, syns ett positivt samband ($r = 0.376$ $\beta = 0.860$ $p = 0.000$) och att hanterbarhet står för 14.1 procent av variationen i samproduktion (tabell 5). Resultatet visar att ju mer resurser studenterna uppfattar sig ha desto mer aktiva är de som samskapare i universitetsstudier.

Genom att dela upp respondenternas nivå av hanterbarhet i kategorierna stark ($\geq 24 \leq 28$), måttlig ($\geq 19 \leq 23$) och svag ($\geq 4 \leq 18$) kan vi se hur medelvärdet för samskapande skiljer sig åt beroende på upplevd hanterbarhet (tabell 6). Denna medelvärdesanalys visar att studenter med stark hanterbarhet har ett medelvärde på 124 i samskapande samt att de med måttlig eller svag hanterbarhet har ett medelvärde på 107.88 respektive 102.68 i samskapande. Värdet för samskapande kan vara $\geq 21 \leq 147$, där respondenterna visade ett sammanlagt medelvärde på 103.89. De studenter som har stark hanterbarhet, det vill säga hög resursdensitet, har högre medelvärde i samskapande än studenterna generellt. Det visar att studenterna som har en hög resursdensitet är mer aktiva i samskapandet i sin utbildning. Resultatet av regressionsanalysen och medelvärdesanalysen verifierar H1.

4.2.2 H2

Erfarenheter och sociala relationer från arbete och engagemang utanför studierna gör att individen upplever sig ha mycket resurser.

För att kunna se om erfarenheter och relationer har en betydelse för individens upplevelse av resurser gjordes en chi2-analys (tabell 7) och en medelvärdesanalys (tabell 8) mellan bakgrundsfrågorna och dimensionen hanterbarhet i KASAM. Resultatet visar att 270 studenter har arbetat eller varit engagerade under studietiden (grupp 1) och att 100 personer inte har arbetat eller varit engagerade (grupp 2). I chi2-analysen syns det att en större procentuell del av grupp 1 jämfört med grupp 2 känner en starkare hanterbarhet, det handlar dock om en marginell skillnad på 0.5 procentenheter. Det är även fler i grupp 2 som känner en låg hanterbarhet och där syns en skillnad på 4.4 procentenheter mellan grupperna, dock är sambanden inte signifikanta ($p = 0.632$). Trots att resultatet inte visar ett positivt signifikant samband visar det inte heller ett negativt samband vilket innebär att studenternas erfarenheter och relationer fortfarande skulle kunna ha en påverkan på upplevelsen av resurser. Att det dock inte finns något tydligt starkt samband eller att det inte är signifikant gör att H2 är falsifierad.

Vid undersökningen av faktorer som: medverkan under introduktionsveckor (tabell 9 & 10), ålder (tabell 11 & 12) och antal studerade år (tabell 13 & 14) syns inte heller några signifikanta samband vilket innebär att de samband som syns är slumpmässiga. De studenter som svarade att de hade varit med under introduktionsveckor hade 0.111 högre medelvärde i hanterbarhet än de som inte varit med under introduktionsveckor. Vidare kan vi se att de som har högst medelvärde i hanterbarhet är studenter som är födda 1994 eller tidigare vilket skulle kunna innebära att ålder har en större betydelse för upplevelsen av resurser än någon annan av de faktorer vi undersökt. Det skulle även innebära att äldre studenter förstår sin roll bättre eftersom de generellt upplever sig ha fler resurser än de yngre studenterna.

4.2.3 H3

Det finns ett positivt samband mellan studenters upplevelse av rollen som samskapare och deras välmående.

För att verifiera vår H3 behöver vi först undersöka hur sambandet mellan KASAM och samskapande ser ut, eftersom KASAM syftar till att mäta en individs upplevda välmående

och samskapande handlar om en förståelse för rollen som samskapare. Vid en regressionsanalys med KASAM som den beroende variabeln syns det att variablerna har en positiv korrelation ($r = 0.357$ $\beta = 0.258$) och att samskapande står för 12.8 procent av variationen i KASAM (tabell 15). I regressionsanalyser mellan samskapande och de tre komponenterna i KASAM syns det att samskapande har en varierande effekt på komponenterna: hanterbarhet $r = 0.275$ $\beta = 0.069$ (tabell 16); begriplighet $r = 0.279$ $\beta = 0.096$ (tabell 17); meningsfullhet $r = 0.357$ $\beta = 0.093$ (tabell 18). Signifikansen är genomgående hög i alla tester ($p = 0.000$). Resultatet visar att det finns ett positivt signifikant samband mellan samskapande och KASAM vilket verifierar H3. Det betyder att det finns ett samband mellan studenternas uppfattade roll som samskapare i universitetsstudier och deras välmående vilket innebär att studenterna som har en större förståelse för sin roll mår bättre.

För att vidare se vilken subdimension i samskapande som har störst effekt på KASAM gjordes en regressionsanalys med samproduktion, upplevelse och relation som de oberoende variablerna. Det visade att samproduktion har störst betydelse för KASAM: samproduktion $r = 0.380$ $\beta = 0.480$ (tabell 19); upplevelser $r = 0.196$ $\beta = 0.385$ (tabell 20); relationer $r = 0.162$ $\beta = 0.277$ (tabell 21). Signifikansen är hög i alla analyser ($p \leq 0,001$). Korrelationen skiljer även mellan de 7 komponenterna i samskapande, kontroll är den underkomponent som har störst förändringsvärde men alla korrelationer var positiva och signifikanta (tabell 22). Resultatet betyder att de studenter som känner att de kan kontrollera sin egen prestation mår bäst.

Detta kapitel har beskrivit det övergripande resultatet av studiens empiriska undersökning genom tabeller sammanställda i SPSS. Resultatet av empirin har verifierat H1 samt H3 och falsifierat H2. Nästa kapitel analyserar vad detta resultat innebär.

5. Analys

I detta avsnitt analyseras frågeställningarna med hjälp av resultatet från hypoteserna. Vi använder det empiriska materialet i samspel med den teoretiska referensramen för att förklara de samband som syns. Det övergripande resultatet av KASAM och samskapande presenteras i analysen av frågeställningarna.

5.1 Värdeskapande i högre utbildning

Hur är uppfattningen av rollen som samskapare i högre utbildning beroende av upplevelsen av resurser och vad får det för konsekvenser?

Som nämnt i den teoretiska referensramen påverkas samskapandet av aktiviteten i samproduktionen, det vill säga hur aktivt aktören integrerar sina resurser (Vargo & Lusch, 2016; Dziewanowska, 2018). Resursintegreringen är beroende av att aktören förstår att de är resursintegrerare och upplever att de har resurser till förfogande (Díaz-Méndez et al., 2019). Resultatet av H1 var därför som förväntat och visar att upplevelsen av samskapandet i universitetsstudier är beroende av att studenten känner att de har resurser till förfogande. Det svarar även på frågan om hur individens uppfattning av resurser påverkar värdesamskapandet i universitetsstudier. När studenten förstår att de har resurser som de behöver integrera kommer studenten vara mer aktiv i den värdesamskapande processen och kan därmed skapa värde. Eftersom resurser kan vara kunskap och sociala relationer (Antonovsky, [1987] 2005) kan resursbrist exempelvis resultera i att studenterna inte har kunskap om hur de ska agera i svåra situationer som kan uppstå. Brist på resurser skulle även kunna innebära att studenterna inte har ett socialt nätverk i sina studier vilket kan göra det svårt vid exempelvis grupparbeten. Samtidigt menar Díaz-Méndez et al. (2019) att värdeskapandet inte enbart påverkas av studentens egna resurser utan även andra studenters resurser. Det kan innebära att även om studenten upplever sig ha resurser så påverkas deras samskapande av andra studenter i omgivningen. Med andra ord behöver studentens uppfattning av rollen inte enbart vara beroende av deras egna resurser utan är även beroende av andras resurser (ibid.). Det kan innebära att om några studenter inte förstår sin roll eftersom de har dålig kvalitet på sina resurser kan de förstöra värdesamskapandet för andra studenter i deras närhet.

I universitetsmiljö är samskapande beroende av flera aspekter än enbart samproduktion (Dziewanowska, 2018). Dock är resursintegrering den viktigaste aspekten eftersom resurser styr samproduktionen (Vargo & Lusch, 2016) vilket även resultatet i H1 visar. Det samskapade värdet kan påverkas av både upplevelsen och relationer i universitetskontexten (Dziewanowska, 2018). I resultatet i vår undersökning syns dock att dessa variabler inte har lika stor effekt på samskapande som samproduktion har. Resultatet i H1 visar att studenterna som har en hög resursdensitet är aktivare i samskapandet. Det innebär att om studenterna inte upplever sig ha resurser att integrera i samproduktionen kommer de med största sannolikhet inte att uppleva ett värde av samskapandet. Det innebär även att studenterna som har fler resurser har en bättre förståelse för sin roll som samskapare. En god förståelse för rollen kan göra att individen är effektivare och presterar bättre i sitt arbete (Derbis & Jasiński, 2018). Förståelsen av rollen skapar även förväntningar och om individen känner att det arbete de utför uppfyller deras förväntningar bidrar det till arbetsglädje, arbetsnöjdhet och på lång sikt även välmående (ibid.). Studenterna med mycket resurser och en god förståelse för rollen som samskapare skulle därför kunna uppleva en arbetsglädje och prestera bättre i studierna. Har studenterna å andra sidan en dålig förståelse för sin roll kan fel förväntningar skapas vilket kan påverka upplevelsen av utbildningen vilket skulle kunna medföra att studenterna inte uppskattar sin utbildning och avslutar den i förtid.

5.2 Resurser

Vilka faktorer påverkar individens upplevelse av resurser?

Som nämnt i den teoretiska referensramen kan upplevelsen av resurser (hanterbarheten) förstärkas av erfarenheter (Antonovsky, [1987] 2005; Shankland et al., 2019). Upplevelsen av resurser kan även öka av ett socialt nätverk eftersom det sociala nätverket skapar en större möjlighet till utnyttjandet av tillgängliga resurser enligt Drum et al. (2017). Att vara med under sociala sammanhang i början av studierna kan enligt Shankland et al. (2019) skapa en starkare hanterbarhet, därför förväntades resultatet i H2 visa att medverkan under introduktionsveckor bidrar till att studenterna upplever sig ha mer resurser. I resultatet av H2 syns det ett marginellt samband mellan arbete och engagemang vid sidan av studierna och hanterbarhet, dock var sambandet varken utmärkande eller signifikant och därför går det inte att säga att dessa faktorer påverkar individens upplevelse av resurser. Det betyder dock inte

att det inte är sant, det visar bara att studenterna i denna undersökning inte påverkas nämnvärt av de ovan nämnda faktorerna.

Enligt Fernández-Martínez et al. (2019) korrelerar ett högt välmående hos studenter, det vill säga en stark KASAM, med socialt kapital, själveffektivitet och mentalt välmående (Fernández-Martínez et al., 2019). Socialt kapital och erfarenheter kan uppstå i arbete (Antonovsky, [1987] 2005) och därför förväntades arbete vid sidan av studierna vara positivt för studenternas välmående. Samtidigt anser Doble och Supriya (2011) att studenter som arbetar vid sidan av studierna borde ha mindre tid över till aktivitet i universitetet. Resultatet i H2 visar att de studenter som är mest aktiva i samproduktionen i större utsträckning arbetar eller är engagerade vid sidan av studierna, vilket stämmer överens med resultaten i Dziewanowskas (2018) studier. Enligt Shankland et al. (2019) är erfarenheter en viktig komponent för att kunna hantera stressorer och därmed kunna integrera resurser mer effektivt. Vid antagandet om att erfarenheter kommer från arbete och engagemang vid sidan av studierna förväntades studenter som hade stark hanterbarhet och högt resultat i samskapande vara de som arbetade mest och var mest engagerade. Vår studie visar att många som arbetar eller är engagerade vid sidan av studierna är bättre resursintegratörer men eftersom det inte finns något signifikant samband beror resultatet enbart på slumpen.

Något som även förväntades påverka hanterbarhet var antal studerade år och ålder. Eftersom kvaliteten på studenters resurser utvecklas med erfarenheter enligt Díaz-Méndez et al. (2019) vilket grundar sig i antagandet om att antal studerade år och ålder korrelerar med mer erfarenheter. Det visade sig dock också vara falskt enligt resultatet i H2. Det som förväntades vara faktorer som påverkade individens upplevelse av resurser visade sig inte påverka upplevelsen i denna studie. Resultatet går därmed emot delar av tidigare forskning och frågan om vad som påverkar upplevelsen av resurser består därför obesvarad.

5.3 Rollen

Hur korrelerar förståelsen av rollen som samskapare i högre utbildning med upplevt välmående och vad får det för konsekvenser för studenters välmående?

Studier i högre utbildning kan uppfattas vara ett arbete på grund av de strukturerade och obligatoriska moment som studenterna är involverade i (Shankland et al., 2019; Rojewski et al., 2017). Som nämnt i den teoretiska referensramen är välmående på arbetet beroende av en

förståelse för arbetsrollen och uppgifter kopplade till den (Antonovsky, [1987] 2005; Bandura, 1997; Derbis & Jasiński, 2018). Hur studenterna uppfattar sin egen roll skulle därför kunna påverka deras välmående. Välmående på arbetet kan även påverkas av förmågan att kontrollera innehållet i arbetet (Togari & Yamazaki, 2012). Resultatet av H3 var därför som förväntat. Resultatet visar att förståelsen av rollen som samskapare har en betydelse för studenternas välmående.

Som nämnt i den teoretiska referensramen är både samskapande och KASAM beroende av aktörers upplevelse av delaktighet. Antonovsky ([1987] 2005) förklarar att meningsfullhet, som är en komponent i KASAM, påverkas av i vilken grad individen upplever sig vara delaktighet i det som sker. Dziwanowska (2018) menar att samskapande påverkas av aktörers samarbete och upplevda delaktighet i samproduktionen. Resultatet i H3 är därför som förväntat eftersom resultatet visar att samskapande har störst effekt på meningsfullheten och att samproduktion är den subdimension i samskapande som har störst effekt på KASAM. Resultatet skulle därför kunna innebära att en students förmåga att vara delaktig i studierna har en betydelse för hur bra de mår. Regressionsanalysen i H3 visar även att kontroll är den underkomponent som har störst effekt på upplevt välmående. Detta stödjer till viss del tidigare teorier om att en känsla av kontroll på arbetsplatsen påverkar välmåendet (Togari & Yamazaki, 2012). I sin helhet skulle det kunna innebära att studenterna som har en god förståelse för sin roll, det vill säga känner att de aktivt kan delta i studierna och kan kontrollera sina resultat, mår bättre.

Eftersom välmåendet påverkas av förståelsen av rollen kan det innebära att de som saknar denna förståelse inte upplever ett högt välmående. Enligt vår studie har studenter en måttlig förståelse för sin roll som samskapare. Studenterna visar även generellt en väldigt svag KASAM. Den måttliga förståelsen av rollen som studenterna känner kan vara en av förklaringarna till ett lågt upplevt välmående. Andra förklaringar kan dock vara möjliga vilket denna studie inte undersöker. Konsekvenserna av studenternas låga välmående kan vara att studenterna många gånger inte kan hantera de stressorer som finns i vardagen på grund av bristande hanterbarhet (Antonovsky, [1987] 2005). Det kan även innebära att de inte känner att de har resurser till förfogande för att klara av vardagen och studierna. De stimulin som studenten utsätts för kan tänkas vara obegripliga och mindre strukturerade eftersom respondenternas medelvärde i begriplighet ligger inom måtten för låga värden.

Trots att studenterna inte har starka värden i varken hanterbarhet eller begriplighet hamnar respondenternas medelvärde för meningsfullhet i spannet för måttligt värde. Det kan innebära att studenterna ändå upplever en måttlig mening och motivation i sina studier, eftersom meningsfullhet är motivationskomponenten i KASAM (Antonovsky, 1996). Studenterna har även högst värden i intellektuell stimulering vilket har likheter med en upplevd meningsfullhet. Frågorna som relaterar till intellektuell stimulering behandlar studenternas förståelse för att utbildningen utvecklar dem vilket liknar frågorna som relaterar till meningsfullhet eftersom de handlar om upplevd mening och mål med dagliga sysslor. Det skulle kunna tyda på att trots måttligt resultat i samskapande och svagt KASAM har de ändå något slags högre mål och syften med sina studier vilket kan vara en indikator på ett långsiktigt välmående. Studenterna kan må dåligt under studietiden på grund av en otydlig roll, men eftersom meningsfullheten höjer hanterbarheten och begripligheten på lång sikt (Antonovsky, [1987] 2005) kan det innebära att studenternas KASAM stabiliseras när studierna är klara.

Detta avsnitt har analyserat frågeställningar med hjälp av resultatet och den teoretiska referensramen. Vi har använt vårt empiriska material i samspel med teorin för att förklara funna samband och koppla ihop begreppen: resurser, samskapande och välmående.

6. Slutsats och diskussion

I detta kapitel presenteras studiens slutsats vilken visar att det finns ett samband mellan studenters välmående och deras uppfattning av rollen som samskapare i utbildningen. Resultat diskuteras sedan i förhållande till problembakgrunden, och vidare ges förslag till framtida forskning om studenters välmående och hur universitet kan tydliggöra rollen för studenterna.

6.1 Slutsats

Syftet med denna studie var att skapa en förståelse för studenters välmående i högre utbildning genom att visa hur studenternas välmående är beroende av förståelsen av rollen som samskapare i utbildningen. Vi ville även skapa en förståelse för vad som bidrar till en högre upplevelse av resurser och hur samskapandet är beroende av resursdensiteten. Studien baserades på enkätsvar från 370 studenter vid universitet och högskolor i Sverige. Utifrån tidigare forskning och teori skapades tre frågeställningar som undersöktes med testning av tre hypoteser:

F1 - Hur är uppfattningen av rollen som samskapare i högre utbildning beroende av upplevelsen av resurser och vad får det för konsekvenser?

- **H1:** Det finns ett positivt samband mellan upplevelsen av resurser och hur aktiv studenten är i samskapandet i utbildningen.

F2 - Vilka faktorer påverkar individens upplevelse av resurser?

- **H2:** Erfarenheter och sociala relationer från arbete och engagemang utanför studierna gör att individen upplever sig ha mycket resurser.

F3 - Hur korrelerar förståelsen av rollen som samskapare i högre utbildning med upplevt välmående och vad får det för konsekvenser för studenters välmående?

- **H3:** Det finns ett positivt samband mellan studenters upplevelse av rollen som samskapare och deras välmående.

Resultatet av studien visar att det finns ett positivt samband mellan studenters upplevelse av resurser och hur aktiva de är i samproduktionen för samskapande i högre utbildning. Studien

föreslår att en högre upplevelse av resurser innebär en bättre förståelse för rollen. Det finns även en positiv signifikant korrelation mellan värdesamskapande i högre utbildning och välmående, vilket innebär att studenter som förstår sin roll som samskapare generellt mår bättre än de som inte förstår sin roll. Vidare visade studien att dimensionen samproduktion och underkomponenten kontroll hade störst betydelse för KASAM. Resultatet innebär att de studenter som är mer aktiva i utbildningen och upplever att de kan kontrollera sin prestation, generellt sett mår bättre. Resultatet visar även att samskapandet har störst betydelse för underkomponenten meningsfullhet i KASAM, vilket innebär att motivationen gynnas mest av ett lyckat samskapande i utbildningen.

Studiens syfte var även att försöka förklara vilka faktorer som är av betydelse för individens upplevelse av resurser. Studien visade att upplevelsen av resurser varken beror på erfarenheter från arbete, antal studerade år, ålder eller sociala relationer. Studien visar därför att dessa faktorer inte enskilt har en betydelse för värdesamskapandet i högre utbildning men att de fortfarande kan vara betydande i samspel med varandra. Resultatet av studien visar att studenter generellt sett har brist på motståndsresurser och är måttligt aktiva i samproduktionen, vilket innebär att de har ett lågt välmående och överlag har en relativt dålig förståelse för sin roll som samskapare. Respondenterna har även lägst värden i *dialog* och högst värden i *intellektuell stimulering*, vilket innebär att studenter upplever att studierna utvecklar dem men att universitetet inte förstår deras behov. Studien visar hur ett samskapandeperspektiv från en tjänstedominant logik kan användas för att förstå hittills icke kartlagda faktorer för välmående hos studenter i högre utbildning.

6.2 Diskussion och förslag till framtida forskning

Denna studie hade för avsikt att bredda kunskapen om studenters välmående. Som nämnt i bakgrunden till denna undersökning mår studenter sämre än yrkesverksamma (Folkhälsomyndigheten, 2018) vilket vi ville försöka förklara genom att, på högre utbildning, applicera ett samskapandeperspektiv. Resultatet visar att studenternas upplevelse av resurser har en betydelse för hur aktiva de är i samskapandet samt att förståelsen av rollen som samskapare är viktig för välmåendet.

Studien visade att studenter tycker att utbildningen utvecklar dem och att utvecklingen är värdefull (starka värden i *intellektuell stimulering*). Däremot upplever studenterna att universitetet varken förstår deras behov eller aktivt arbetar för att tillfredsställa dem (svaga värden i *dialog*). Studenterna skulle därför å ena sidan kunna uppfatta att universitetet inte är bra samskapare eftersom resurserna i form av den information universitetet ger inte är tillräcklig. Å andra sidan är de resurser universitetet erbjuder endast potentiella resurser vilket skulle kunna innebära att det som studenterna upplever är på grund av deras egna brist på operatörsresurser. Det skulle med andra ord kunna innebära att studenterna inte kan omvandla de potentiella resurser som universitetet erbjuder och därför inte kan använda resurserna i samskapandet. Det innebär att det sker ett bristfälligt samskapande, oavsett om det är resursbrist hos studenten eller en dålig integrering från universitetets sida, eftersom värdeskapande är beroende av en aktiv resursintegrering (Vargo & Lusch, 2016).

Om universitetet förbättrar kommunikationen om vilken roll studenterna bör ta i utbildningen kan det tydliggöra hur resursintegreringen ska ske och därmed stärka studenternas operatörsresurser, eftersom en tydlig roll skapar förståelse för vilka resurser som krävs och hur dessa ska användas (Bandura, 1997). En tydlig kommunikation kan även minska studenternas osäkerhet i hur de ska handla för att skapa ett effektivt samskapande (Dziewanowska, 2018). En tydlig kommunikation av rollen skulle därför kunna bidra till att studenterna upplever att universitetet förstår deras behov (starkare värden i *dialog*). Framtida forskning kan därför undersöka hur universitet och högskolor kan förbättra informationstillgången och tydligare förklara studenternas roll i utbildningen.

Studien visar även att det finns ett samband mellan studenters förståelse av rollen som samskapare i högre utbildning och deras välmående, resultatet utesluter dock inte att det finns andra faktorer som påverkar studenternas välmående. Exempelvis skulle det faktum att studiearbetet uppfattas som gränslöst kunna vara en påverkande faktor, eftersom ett gränslöst arbete saknar ramar för vad som är fritid och vad som är arbete, vilket kan göra det svårt för individen att veta vilken roll de har (Rojewski et al., 2017). De gränslösa studierna kan därför å ena sidan antas vara utan en tydlig ram som skiljer på fritid och studietid, vilket kan göra att studenterna mår dåligt eftersom otydligheten kan skapa en stress (Bandura, 1997). Å andra sidan finns positiva aspekter med ett gränslöst arbete, exempelvis att individen kan planera

sin egen tid (Rojewski et al., 2017). De gränslösa studierna skulle därför kunna skapa utrymme för studenterna att kontrollera sin egen tid i studiearbetet vilket Togari och Yamazaki (2012) menar är en aspekt av arbetet som gynnar välmåendet eftersom det möjliggör för individen att vara flexibel i användningen av resurser. Kontroll var även en av de komponenter som hade störst effekt på välmåendet i denna studie vilket ytterligare kan styrka antagandet om att studenter uppfattar att studiernas gränslöshet är något positivt. Framtida forskning skulle därför kunna undersöka om studenter upplever gränslösheten i studierna som positivt eller negativt för deras välmående för att vidare kunna visa om det är rollens tydlighet eller studiernas gränslöshet som har störst effekt på välmåendet. Forskningen skulle även kunna undersöka om det finns skillnader i hur gränslösa studierna uppfattas vara, eftersom det kan skilja mellan olika utbildningar och inriktningar.

Studenternas välmående kan, som vi tidigare förklarat, bero på deras upplevelse av värdesamskapande i utbildningen. Díaz-Méndez och Gummesson (2012) menar dock att alumner har en större upplevelse av värde av sina studier än de som är studerande. Författarna menar med andra ord att studenters upplevelse av värde under studietiden skiljer mot upplevt värde efter studietidens slut. Författarna menar att det handlar om en sorts informationsasymmetri mellan studenterna och de som utbildar eftersom studenter inte vet om det de lär sig under utbildningen är värdefullt förrän utbildningen är klar och de kan använda kunskapen praktiskt (ibid.). Det skulle kunna vara en förklaring till varför studenter mår sämre än yrkesverksamma eftersom de först upplever värdet av utbildningen när de använder kunskapen de tillgodogjort sig under utbildningen i praktiken.

Studenternas bakgrund skulle även kunna påverka hur de uppfattar värdesamskapandet i utbildningen, eftersom erfarenheter skapar förväntningar och förväntningar påverkar både upplevelsen och utförandet (Shank et al., 1995). Det skulle kunna innebära att uppväxten och social status påverkar studentens upplevelse och välmående, vilket även innebär att det inte enbart går att lägga ansvaret för studenternas välmående på universitet. Studenternas välmående kan påverkas av långt fler faktorer än vad som går att redogöra för i en undersökning, därför kan det vara intressant för framtida forskning att finna vilka andra faktorer som är av betydelse för välmåendet. Exempelvis menar Antonovsky ([1987] 2005) att yttre omständigheter och faktorer, som en lågkonjunktur, har en betydelse för välmåendet eftersom det påverkar individens framtidsutsikter och därmed motivation. Därför skulle den

rådande pandemin, COVID-19, kunna vara ytterligare en förklaring till studenternas låga välmående i denna studie, eftersom COVID-19 har inneburit ökad social isolering och ekonomiska problem för många. Det hade därför varit intressant att göra liknande framtida studier, efter det att situationen i samhället har förbättrats, för att se om pandemin haft en negativ effekt på studenternas välmående.

I studien undersöktes även påverkande faktorer för upplevelsen av resurser för att förstå resursernas betydelse för välmåendet och samskapandet. Bland annat baserat på Antonovskys ([1987] 2005) teorier om att sociala relationer och arbete kan skapa erfarenheter som i sin tur stärker upplevelsen av resurser. Resultatet visade dock inget märkbart eller signifikant samband mellan de faktorer som undersöktes och upplevelsen av resurser. Det kan finnas flera anledningar till att vi inte kunde se något samband. Exempelvis kan det bero på att frågorna i denna studie om sociala nätverk och erfarenheter inte berörde om faktorerna haft en positiv eller negativ inverkan på individen. Antonovsky ([1987] 2005) menar att det är positiva erfarenheter som ökar upplevelsen av resurser. Därför hade frågor om positiva eller negativa upplevelser kunnat ge en bättre indikator på vilka påverkande faktorer som är av större betydelse för studenten, vilket framtida forskning skulle kunna ha i åtanke. Sociala relationer och erfarenheter kan även uppstå på grund av andra faktorer än de som denna studien undersökte. Det kan dock vara svårt att uppfatta vilka dessa är vid en kvantitativ undersökning med enkäter. Framtida forskning skulle därför kunna använda en kvalitativ metod för att skapa en djupare förståelse för vilka faktorer studenterna själva uppfattar som påverkande, snarare än vilka faktorer som författarna tror är av betydelse för upplevelsen av resurser.

En aspekt att ha i åtanke vid eventuell vidare forskning kan även vara att kulturella skillnader kan skapa varierande resultat. Det faktum att denna studie undersöker svenska studenter kan ha påverkat resultatet, eftersom svenska studenter i Sverige inte betalar termins- och kursavgifter för sin utbildning på samma sätt som studenter i många andra länder gör. Det går å ena sidan att anta att annorlunda svar genereras i andra länder eftersom andra förväntningar skapas på utbildningen när studenten betalar för den jämfört med om de inte betalar för den (Díaz-Méndez et al., 2019). Å andra sidan investerar svenska studenter i utbildningen när de exempelvis tar lån för att kunna genomföra sina studier, därför kan resultaten av studier i andra länder likna resultaten i denna studie. Relationer kan även te sig annorlunda och vara

av annan vikt i andra kulturella sammanhang än i Sverige. Det kan därför vara intressant för framtida forskning att, i andra kulturer, undersöka vilka faktorer som har en betydelse för studenters upplevelse av resurser och hur studenter i andra länder upplever sin roll som samskapare i högre utbildning.

Denna studie bidrar till forskning om studenters roll i högre utbildning sett genom ett samskapandeperspektiv. Studien hade en positivistisk ansats och resultatet är en förenkling av verkligheten. Det verkliga förhållandena mellan välmående och rollen är mer komplicerade än vad studien kan visa och det finns många fler faktorer som påverkar både upplevelsen av resurser och upplevelsen av välmåendet. Det är även svårt att förstå hur begrepp förhåller sig till varandra, eftersom vi i denna studie inte kan avgöra vad som kommer först eller vad som påverkar vad. Är det upplevelsen av resurser som påverkar rollen eller påverkar rollen upplevelsen av resurser? Vi föreslår dock genom denna studie att resurser har en betydelse för hur studenter upplever sin roll, men perspektivet studenten har på sin roll i utbildningen begränsar deras användning av resurser. På grund av detta bör ett samskapandeperspektiv användas för forskning inom högre utbildning eftersom ett samskapandeperspektiv inte enbart synliggör studenternas preferenser och vilka resurserna är utan skapar även en större förståelse för resursintegreringens betydelse för studenternas välmående. Vi uppmanar, på grund av detta, till fortsatta studier om högre utbildning genom detta perspektiv eftersom det fortfarande finns många outforskade delar.

Referenser

Antonovsky, A. (1972). Breakdown: A needed fourth step in the conceptual armamentarium of modern medicine. *Social science & Medicine*, 6(5), 537-544. doi: 10.1016/0037-7856(72)90070-4

Antonovsky, A. (1979). *Health, Stress, and Coping: New perspective on Mental and Physical Well-Being*. San Fransisco: Jossey-Bass.

Antonovsky, A. ([1987] 2005). *Hälsans mysterium*. (2. uppl.) Stockholm, Natur och Kultur.

Antonovsky, A. (1996). The salutogenic model as a theory to guide health promotion. *Health promotion international*, 11(1), 11-18. doi: 10.1093/heapro/11.1.11

Bandura, A. (1997). *Self-Efficacy: The Exercise of Control*. New York, W. H. Freeman and Company.

Berntson, E., Bernhard-Oettel, C., Hellgren, J., Näswall, K. & Sverke, M. (2016). *Enkätmetodik*. (1. utg.) Stockholm: Natur & kultur.

Bryman, A. (1997). *Kvantitet och kvalitet i samhällsvetenskaplig forskning*. Lund: Studentlitteratur.

Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (Upplaga 3). Stockholm: Liber.

Derbis, R., & Jasiński, M, J. (2018). Work satisfaction, psychological resiliency and sense of coherence as correlates of work engagement. *Cogent Psychology*, 5(1), 1-16. doi: 10.1080/23311908.2018.1451610

Díaz-Méndez, M., Paredes, R. M., & Saren, M. (2019). Improving society by Improving Education through Service-Dominant Logic: Reframing the Role of Students in Higher Education. *Sustainability*, 11(19), 1-14. doi: 10.3390/su11195292

Díaz-Méndez, M. & Gummesson, E. (2012) Value co-creation and university teaching quality: Consequences for the European Higher Education Area (EHEA). *Journal of service management*, 1(31), 571-592. doi: 10.1108/09564231211260422

Doble, N. & Supriya, M.V. (2011). Student life balance: myth or reality? *International journal of Educational Management*, 25(3), 237-251. doi: 10.1108/09513541111120088

Drum, D. J., Brownson, C., Hess, E. A., Burton Denmark, A., & Talley, E. (2017). College Students' Sense of Coherence and Connectedness as Predictors of Suicidal Thoughts and Behaviors. *Archives of Suicide Research*, 21(1), 169-184. doi: 10.1080/13811118.2016.1166088

Dziewanowska, K (2017). Value types in higher education - students' perspective. *Journal of Higher Education Policy and Management*, 39(3), 235-246. doi: 10.1080/1360080X.2017.1299981

Dziewanowska, K (2018). Value co-creation styles in higher education and their consequences: the Case of Poland. *UC Berkeley CSHE*, 10(18). Från <https://escholarship.org/content/qt89c0m30t/qt89c0m30t.pdf> (hämtad 30 mars)

Ejlertsson, G. (2014). *Enkäter i praktiken: En handbok i enkätmetodik*. (3. [rev.] uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Eriksson, M. & Lindström, B. (2005). Validity of Antonovsky's sense of coherence scale: a systematic review. *Journal of Epidemiology & Community Health*, 59(6), 460-466. doi: 10.1136/jech.2003.018085

Fernández-Martínez, E., López-Alonso, A. I., Marqués-Sánchez, P., Martínez-Fernández, M. C., Sánchez-Valdeón, L., & Liébana-Presa, C. (2019). Emotional Intelligence, Sense of Coherence, Engagement and Coping: A Cross-Sectional Study of University Students' Health. *Sustainability*, 11(24). doi: 10.3390/su11246953

Folkhälsomyndigheten. (2018). *Psykisk ohälsa bland högskole- och universitetsstudenter kan förebyggas*. Hämtad från:

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/publicerat-material/publikationsarkiv/p/psykisk-ohalsa-bland-hogskole--och-universitetsstudenter-kan-forebyggas/> (hämtad 27 mars)

Forslin, J. Arbetsvetenskap: hälsa och effektivitet. I I, Andersson. & G, Ejlertsson. (red.) (2009). *Folkhälsa som tvärvetenskap: möten mellan ämnen*. (1. uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Frydenberg, E. & Lewis, R. (2002). Adolescent Well-Being: Building Young People's Resources. I E. Frydenberg (Red), *Beyond Coping, meeting goals, visions, and challenges* (s. 175-194). Oxford: Oxford University Press.

Geyer, S (1997). Some conceptual considerations on the Sense of Coherence. *Social Science Medicine*, 44(12), 1771-1779. doi: 10.1016/S0277-9536(96)00286-9

Johannessen, A. & Tuft, P.A. (2003). *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*. (1. uppl.) Malmö: Liber.

Johnson, M. (2004). Approaching the salutogenesis of sense of coherence: The role of active self-esteem and coping. *British Journal of Health Psychology*, 9(3), 419–432. doi: 10.1348/1359107041557057

Katz, D., & Kahn, R. L. (1966). *The social psychology of organizations*. New York: Wiley.

Konaszewski, K., Kolemba, M. & Niesiołędzka, M. (2019). Resilience, sense of coherence and self-efficacy as predictors of stress coping style among university students. *Current psychology (New Brunswick, N.J.)*, 16(7). doi: 10.1007/s12144-019-00363-1

Körner & Wahlgren. (2012). *Praktisk statistik*. Lund: Studentlitteratur.

Lusch, R.F. & Vargo, S.L. (2014). *Service-dominant logic: premises, perspectives, possibilities*. Cambridge: Cambridge University Press.

Lusch, R.F. & Wu, C. (2012). *A Service Science Perspective on Higher Education: Linking Service Productivity Theory and Higher Education Reform*; Center for American Progress: Washington, DC, USA, 2012; Hämtad från:

www.americanprogress:wp-content/uploads/issues/2012/08/pdf/service_science.pdf Hämtad: 7/4 2020 (hämtad 30 mars)

Rojewski, J. W., Pisarik, C., & Han, H. (2017). Classifications of college students' protean and boundaryless orientation to work. *International Journal for Educational and Vocational Guidance*, 17(3), 329-346. doi: 10.1007/s10775-016-9337-7

Shank, M. D., Walker, M. & Hayes, T (1995). Understanding Professional Service Expectations: Do We Know What Our Students Expect in a Quality Education? *Journal of Professional Services Marketing*, 13(1), 71-89. doi: 10.1300/J090v13n01_08

Shankland, R., Kotsou, I., Vallet, F., Bouteyre, E., Dantzer, C., & Leys, C. (2019). Burnout in university students: the mediating role of sense of coherence on the relationship between daily hassles and burnout. *Higher Education*, 78(3), 91-113. doi: 10.1007/s10734-018-0332-4

Statistikmyndigheten SCB. (2019). *Statistik om antalet registrerade studenter läsåren 1977-2018/19 efter universitet/högskola och kön*. Stockholm: Statistiska centralbyrån

Tishelman, C. (1996). Critical reflections over the uncritical use of Antonovsky's Sense of Coherence questionnaire. *Vård i Norden*, 16(1), 33-37. doi: 10.1177/010740839601600107

Togari, T., & Yamazaki, Y. (2012). A causal relationship between sense of coherence and psycho-social work environment: from one-year follow-up data among Japanese young adult workers. *Global Health Promotion*, 19(1), 32-42. doi:10.1177/1757975911429870

Torenbeek, M., Jansen, E. & Hofman, A. (2010) The effect of the fit between secondary and university education on first-year student achievement. *Studies in Higher Education* 35(6), 659-675. doi: 10.1080/03075070903222625

Trevino, N. N., & DeFreitas, S. C. (2014). The relationship between intrinsic motivation and academic achievement for first generation Latino college students. *Social Psychology of Education*, 17(2), 293-306. doi:10.1007/s11218-013-9245-3

Trost, J. & Hultåker, O. (2016). *Enkätboken*. (5., [moderniserade och rev.] uppl.)
Lund: Studentlitteratur.

Vargo, S. L. & Lusch, F. R. (2004). Evolving to a New Dominant Logic for
Marketing. *Journal of marketing*, 68(1), 1-17. doi: 10.1509/jmkg.68.1.1.24036

Vargo, S. L. & Lusch, F. R. (2016). Institutions and axioms: an extension and update
of service-dominant logic. *Journal of the Academic Marketing Science*, 44(1), 5-23. doi:
10.1007/s11747-015-0456-3

WHO (1998). *Health promotion glossary*. Geneva: World Health Organization.

Yano, K., Kase, T., & Oishi, K. (2019). The effects of sensory-processing sensitivity
and sense of coherence on depressive symptoms in university students. *Health Psychology
Open*, 6(2), 1-5. doi: 10.1177/2055102919871638

Bilagor

Detta kapitel innehåller nödvändiga bilagor, vilka är enkäten och resultatet av hypoteserna i form av tabeller från analysprogrammet SPSS.

8.1 Enkäten

I detta avsnitt presenteras enkäten som publicerats för att samla in den empiri denna studie baserats på.

8.1.1 Missivbrev

OM ENKÄTEN

I vår kandidatuppsats inom Service Management på Lunds Universitet har vi valt att se på sambandet mellan studenters upplevda hälsa och förståelsen av rollen som samskapare.

Syftet med denna studie är att se på om studenter upplever sig behöva en tydligare roll för att må bättre. Vi hoppas att studien kan bidra till framtida ökad förståelse för rollers betydelse inom högre utbildning.

Det är helt frivilligt att delta i denna undersökning. Empirin och din data kommer hanteras konfidentiellt och svaren kommer genom hela studien vara anonyma. Med andra ord kommer svaren du bidrar med inte kunna identifiera dig som person.

Försök svara så sanningsenligt som möjligt och läs svarsalternativen noga.

Har du frågor om enkäten eller är intresserad av resultatet kan du höra av dig till oss via email:

Julia Fonsell, ju5841fo-s@student.lu.se

Kim Kihlström, ki5753ja-s@student.lu.se

Undersökningen tar ca. 3-7 minuter att genomföra och är uppdelad i tre delar:

1. Personlig data
2. Din upplevelse av hälsa
3. Din upplevelse av rollen som student

Det är sammanlagt 42 frågor, 8 bakgrundsfrågor och 34 påståenden där du väljer ett alternativ på en sjugradig skala.

Tack för att du bidrar!

8.1.2 Bakgrundsfrågor

Kön?

Kvinna

Man

Annat

Vilket år är du född?

2000

1999

1998

1997

1996

1995

1994 eller tidigare

Vid vilket Universitet läser du?

Vid vilken fakultet läser du?

Vilket år läser du?

1a

2a

3e

4e

5e

Var du med på introduktionsveckor eller liknande (novischveckor, inspark, nollning)?

Ja

Nej

Har du haft ett extrajobb eller varit engagerad i kår/nation eller annat utanför studierna?

Ja

Nej

Hur väl känner du uppsatsförfattarna?

Jag vet inte vilka de är

Jag har sett en av dem/båda men aldrig pratat med henne/dem

Jag vet vem av dem/båda är och har pratat henne/dem

Jag känner en/båda av dem

8.1.3 Frågor KASAM-13

Bokstäverna innan frågorna signalerar vilket komponent frågorna tillhör, dessa var inte med i enkäten.

B - begriplighet, H - hanterbarhet, M - meningsfullhet

<p>Detta avsnitt handlar om hur du uppfattar ditt välmående. Frågorna är tagna ur Antonovsky ([1987] 2005) och ger en indikator på din känsla av sammanhang. Var noga med att svara så sanningsenligt som möjligt och håll koll på svarsalternativen då dessa kan förändras beroende på fråga!</p>	
<p>M. Har du en känsla av att du inte riktigt bryr dig om vad som händer runt omkring dig?*</p>	
1. Mycket ofta	7. Mycket sällan eller aldrig
<p>B. Har det hänt att du blev överraskad av beteende hos personer som du trodde du kände väl?*</p>	
1. Har hänt ofta	7. Har aldrig hänt
<p>H. Har det hänt att människor som du litar på har gjort dig besviken?*</p>	
1. Har hänt ofta	7. Har aldrig hänt
<p>M. Hittills har ditt liv:</p>	
1. Helt saknat mål och mening	7. Genomgående haft mål och mening?
<p>H. Känner du dig orättvist behandlad?</p>	
1. Mycket ofta	7. Mycket sällan eller aldrig
<p>B. Har du en känsla av att du befinner dig i en obekant situation och vet vad du ska göra?</p>	
1. Mycket ofta	7. Mycket sällan eller aldrig
<p>M. Är dina dagliga sysslor en källa till:*</p>	
1. Smärta och leda	7. Glädje och djup tillfredsställelse
<p>B. Har du mycket motstridiga känslor och tankar?</p>	
1. Mycket ofta	7. Mycket sällan eller aldrig
<p>B. Händer det att du har känslor inom dig som du helst inte vill känna?</p>	
1. Mycket ofta	7. Mycket sällan eller aldrig
<p>H. Även en människa med stark självkänsla kan ibland känna sig som en >olycksfågeln<. Hur ofta har du känt så?*</p>	
1. Mycket ofta	7. Aldrig
<p>B. När något har hänt har du vanligtvis funnit att:</p>	

1. Du över eller undervärderade dess betydelse	7. Du såg saken i dess rätta proportion?
M. Hur ofta känner du att det inte är någon mening med de saker du gör i ditt dagliga liv?	
1. Mycket ofta	7. Mycket sällan eller aldrig
H. Hur ofta har du känslor som du inte är säker på att du kan kontrollera?	
1. Mycket ofta	7. Mycket sällan eller aldrig

* har en omvänd poängfördelning.

Respondenterna kan i denna del av enkäten svara på alternativ i en sjugradig likert-skala. Med andra ord kan respondenterna svara på alternativ mellan 1 och 7.

8.1.4 Frågor Value co-creation

ORIGINAL	ÖVERSÄTTNING
DIALOG	
I think my university understands my needs	Jag upplever att universitetet förstår mina behov
In my opinion, my university treats me seriously	Jag uppfattar att universitetet behandlar mig seriöst
I think my university actively attempts to satisfy my needs	Jag upplever att universitetet jobbar aktivt med att tillfredsställa mina behov
INFORMATIONSTILLGÅNG	
I feel well-informed	Jag känner mig välinformerad
I can easily access information that is important to me	Jag kan enkelt få tag på information som är viktig för mig
My university uses right channels of communication	Universitetet använder rätt kommunikationskanaler
KONTROLL	
I know that results of my study depend mostly on me	Jag vet att mitt studieresultat mestadels beror på mig
During my studies, I can undertake activities that are beneficial to me	Under mina studier kan jag genomföra aktiviteter som är gynnsamma för mig
I have a feeling that regarding my studies, I am in control of my fate	Gällande mina studier har jag en känsla av att jag har kontroll över mitt öde
INTELLEKTUELL STIMULERING	
Studying broadens my horizons	Att studera vidgar mina vyer

Studying helps me develop myself	Att studera hjälper mig att utveckla mig själv
Studying forces me to think	Att studera tvingar mig till att tänka
INVOLVERING	
I am involved in my studies	Jag är involverad i mina studier
I spend more time studying than most people	Jag lägger mer tid på att studera än de flesta
I put minimum effort into my studies*	Jag lägger minimal ansträngning i mina studier
RELATIONER MELLAN STUDENTER	
I like spending free time with my friends from the university	Jag tycker om att spendera min fria tid med mina studiekompisar
The most important aspect of studying are people whom I meet	Den viktigaste aspekten av mina studier är människorna jag möter
In the future, I intend to keep in touch with people I got to know while studying	I framtiden tänker jag hålla kontakten med människorna jag mött under studietiden
INFORMATION-/KUNSKAPSDELNING	
I like to share my knowledge with others	Jag gillar att dela min kunskap med andra
I readily talk to other students about my experiences	Jag delar gärna mina erfarenheter med andra studenter
I willingly talk about my experiences in class	Jag delar gärna mina erfarenheter under föreläsningar/lektioner

* har en omvänd poängfördelning.

Respondenten kan i denna del svara på frågorna utifrån en sjugradig likertskala där 1 motsvarar "håller inte med alls" och 7 motsvarar "håller helt med".

8.2 Tabeller

Report										
	SAMPROD	UPPLEV	RELAT	DIALOG	INFORMATIO N	KONTROLL	INTELSTIM	INVOLV	RMS	INTERAKTIO N
Mean	42.9378	31.6838	29.2730	12.4405	14.4892	16.0081	17.7297	13.9541	14.2595	15.0135
N	370	370	370	370	370	370	370	370	370	370
Std. Deviation	8.71462	5.60343	6.42645	3.22221	3.93871	3.22464	3.15755	3.72067	4.23788	3.73765
Minimum	14.00	9.00	9.00	3.00	3.00	6.00	3.00	4.00	3.00	3.00
Maximum	61.00	42.00	42.00	20.00	21.00	21.00	21.00	21.00	21.00	21.00

Tabell 1. Medelvärdesanalys av delar och komponenter i samskapande

Coefficients ^a						
Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	42.858	2.334		18.362	.000
	SAMPROD	1.422	.053	.812	26.681	.000

a. Dependent Variable: SAMSKAPANDE

Tabell 2. Regressionsanalys mellan samskapande och samproduktion

Coefficients ^a						
Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	47.190	3.442		13.711	.000
	UPPLEV	1.790	.107	.657	16.731	.000

a. Dependent Variable: SAMSKAPANDE

Tabell 3. Regressionsanalys mellan samskapande och upplevelse

Coefficients ^a						
Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	55.243	2.649		20.858	.000
	RELAT	1.662	.088	.700	18.805	.000

a. Dependent Variable: SAMSKAPANDE

Tabell 4. Regressionsanalys mellan samskapande och relationer

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	30.129	1.699		17.729	.000
	HANTERBARHET	.860	.111	.376	7.779	.000

a. Dependent Variable: SAMPROD

Tabell 5. Regressionsanalys mellan samproduktion och hanterbarhet

Report

SAMSKAPANDE

HANTERBARHET_3	Mean	N	Std. Deviation	Minimum	Maximum
1.00	102.6789	299	15.34428	50.00	141.00
2.00	107.8788	66	13.61392	69.00	131.00
3.00	124.0000	5	6.67083	114.00	131.00
Total	103.8946	370	15.25740	50.00	141.00

Tabell 6. Medelvärdesanalys av samskapande i svag, måttlig och stark hanterbarhet

Jobb * HANTERBARHET_3 Crosstabulation

		HANTERBARHET_3			Total	
		1.00	2.00	3.00		
Jobb	ja	Count	215	51	4	270
		% within Jobb	79.6%	18.9%	1.5%	100.0%
	nej	Count	84	15	1	100
		% within Jobb	84.0%	15.0%	1.0%	100.0%
Total		Count	299	66	5	370
		% within Jobb	80.8%	17.8%	1.4%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	.916 ^a	2	.632
Likelihood Ratio	.946	2	.623
Linear-by-Linear Association	.901	1	.343
N of Valid Cases	370		

a. 2 cells (33.3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 1.35.

Tabell 7. Chi2-analys mellan arbetande och engagerade och svag, måttlig och stark hanterbarhet

Report

HANTERBARHET					
Jobb	Mean	N	Std. Deviation	Minimum	Maximum
ja	14.9704	270	3.81825	5.00	25.00
nej	14.6900	100	3.79179	6.00	24.00
Total	14.8946	370	3.80803	5.00	25.00

Tabell 8. Medelvärdesanalys av hanterbarhet för arbetande/engagerade

Report

HANTERBARHET					
Novve	Mean	N	Std. Deviation	Minimum	Maximum
ja	14.8742	302	3.75814	5.00	25.00
nej	14.9853	68	4.05003	6.00	24.00
Total	14.8946	370	3.80803	5.00	25.00

Tabell 9. Medelvärdesanalys för hanterbarhet för medverkande i introduktionsveckor

Novve * HANTERBARHET_3 Crosstabulation

		HANTERBARHET_3			Total	
		1.00	2.00	3.00		
Novve	ja	Count	247	51	4	302
		% within Novve	81.8%	16.9%	1.3%	100.0%
	nej	Count	52	15	1	68
		% within Novve	76.5%	22.1%	1.5%	100.0%
Total		Count	299	66	5	370
		% within Novve	80.8%	17.8%	1.4%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	1.035 ^a	2	.596
Likelihood Ratio	.992	2	.609
Linear-by-Linear Association	.869	1	.351
N of Valid Cases	370		

a. 2 cells (33.3%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .92.

Tabell 10. Chi2-analys av hanterbarhet och medverkande på introduktionsveckor

Report

HANTERBARHET

Födelseår	Mean	N	Std. Deviation	Minimum	Maximum
2000	14.6522	23	4.06324	5.00	22.00
1999	15.0238	42	4.29116	7.00	24.00
1998	14.1951	41	3.87440	9.00	23.00
1997	15.1515	66	3.73442	7.00	25.00
1996	14.4490	49	3.39154	7.00	20.00
1995	14.8909	55	3.75486	9.00	23.00
1994 eller tidigare	15.2553	94	3.82953	6.00	24.00
Total	14.8946	370	3.80803	5.00	25.00

Tabell 11. Medelvärdesanalys för hanterbarhet uppdelat i födelseår

Födelseår * HANTERBARHET_3 Crosstabulation

		HANTERBARHET_3			Total	
		1.00	2.00	3.00		
Födelseår	2000	Count	19	4	0	23
		% within Födelseår	82.6%	17.4%	0.0%	100.0%
	1999	Count	31	10	1	42
		% within Födelseår	73.8%	23.8%	2.4%	100.0%
	1998	Count	34	7	0	41
		% within Födelseår	82.9%	17.1%	0.0%	100.0%
	1997	Count	55	10	1	66
		% within Födelseår	83.3%	15.2%	1.5%	100.0%
	1996	Count	42	7	0	49
		% within Födelseår	85.7%	14.3%	0.0%	100.0%
	1995	Count	43	12	0	55
		% within Födelseår	78.2%	21.8%	0.0%	100.0%
	1994 eller tidigare	Count	75	16	3	94
		% within Födelseår	79.8%	17.0%	3.2%	100.0%
Total		Count	299	66	5	370
		% within Födelseår	80.8%	17.8%	1.4%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	7.505 ^a	12	.823
Likelihood Ratio	8.987	12	.704
Linear-by-Linear Association	.041	1	.840
N of Valid Cases	370		

a. 8 cells (38.1%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .31.

Tabell 12. Chi2-analys av hanterbarhet och födelseår

Report

HANTERBARHET

Årskurs	Mean	N	Std. Deviation	Minimum	Maximum
1	15.0167	120	4.08930	5.00	24.00
2	14.7000	100	3.74301	7.00	25.00
3	15.0708	113	3.47367	6.00	24.00
4	14.8846	26	4.21736	7.00	22.00
5	13.5455	11	3.85652	7.00	19.00
Total	14.8946	370	3.80803	5.00	25.00

Tabell 13. Medelvärdesanalys av hanterbarhet uppdelat i årskurs

Årskurs * HANTERBARHET_3 Crosstabulation

		HANTERBARHET_3			Total	
		1.00	2.00	3.00		
Årskurs	1	Count	93	25	2	120
		% within Årskurs	77.5%	20.8%	1.7%	100.0%
2	Count	86	13	1	100	
	% within Årskurs	86.0%	13.0%	1.0%	100.0%	
3	Count	92	19	2	113	
	% within Årskurs	81.4%	16.8%	1.8%	100.0%	
4	Count	18	8	0	26	
	% within Årskurs	69.2%	30.8%	0.0%	100.0%	
5	Count	10	1	0	11	
	% within Årskurs	90.9%	9.1%	0.0%	100.0%	
Total	Count	299	66	5	370	
	% within Årskurs	80.8%	17.8%	1.4%	100.0%	

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	6.789 ^a	8	.560
Likelihood Ratio	7.065	8	.530
Linear-by-Linear Association	.114	1	.736
N of Valid Cases	370		

a. 7 cells (46.7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is .15.

Tabell 14. Chi-2 analys av årskurs och svag, måttlig och stark hanterbarhet

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	25.934	3.686		7.035	.000
	SAMSKAPANDE	.258	.035	.357	7.343	.000

a. Dependent Variable: KASAM

Tabell 15. Regressionsanalys mellan KASAM och samskapande

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	7.755	1.313		5.905	.000
	SAMSKAPANDE	.069	.013	.275	5.494	.000

a. Dependent Variable: HANTERBARHET

Tabell 16. Regressionsanalys mellan komponenten hanterbarhet och samskapande

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	9.249	1.803		5.131	.000
	SAMSKAPANDE	.096	.017	.279	5.570	.000

a. Dependent Variable: BEGRIPLIGHET

Tabell 17. Regressionsanalys mellan komponenten begriplighet i KASAM och samskapande

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	8.931	1.339		6.671	.000
	SAMSKAPANDE	.093	.013	.357	7.329	.000

a. Dependent Variable: MENINGSFULLHET

Tabell 18. Regressionsanalys mellan komponenten meningsfullhet i KASAM och samskapande

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	32.097	2.667		12.037	.000
	SAMPROD	.480	.061	.380	7.890	.000

a. Dependent Variable: KASAM

Tabell 19. Regressionsanalys mellan KASAM och samproduktionsdimensionen i samskapande

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	40.504	3.229		12.544	.000
	UPPLEV	.385	.100	.196	3.841	.000

a. Dependent Variable: KASAM

Tabell 20. Regressionsanalys mellan KASAM och upplevelsedimensionen i samskapande

Coefficients^a

Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
		B	Std. Error	Beta		
1	(Constant)	44.611	2.639		16.903	.000
	RELAT	.277	.088	.162	3.144	.002

a. Dependent Variable: KASAM

Tabell 21. Regressionsanalys mellan KASAM och relationsdimensionen i samskapande

Correlations

		KASAM	DIALOG	INFORMATIO N	KONTROLL	INTELSTIM	INVOLV	RMS	INTERAKTIO N
KASAM	Pearson Correlation	1	.292	.274	.401	.190	.134	.148	.110
	Sig. (2-tailed)		.000	.000	.000	.000	.010	.004	.035
	N	370	370	370	370	370	370	370	370

Tabell 22. Regressionsanalys mellan KASAM och de sju underkomponenterna i samskapande